

รายงานการศึกษาทดลองขึ้นทะเบียน
ผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา
ประจำปีงบประมาณ 2563

โดย

ผศ.ดร. รสริน โอสถานันต์กุล และทีมวิจัย

กรกฎาคม 2563

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	จ
บทนำ	1-1
หัวข้อที่ 1 การดำเนินงาน ประจำเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม 2563	2-1
หัวข้อที่ 2 การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการ การประสานงานร่วมกันผู้ประกอบการ กัมพูชา และประเด็นความแตกต่างของการ ดำเนินงานในแต่ละภาคส่วน	3-1
2.1 ขั้นตอนการดำเนินงานจากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์	3-1
2.2 ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการในประเทศ	3-2
2.2.1 กรณีบริษัท D	3-3
2.2.2 กรณีบริษัท S	3-5
2.2.3 กรณีบริษัท F	3-7
2.2.4 กรณีบริษัท O	3-9
2.3 เปรียบเทียบข้อมูลขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศ กัมพูชาจากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ และการดำเนินงานจริงของผู้ประกอบการ	3-11
2.3.1 บริษัท D	3-12
2.3.2 บริษัท S	3-21
2.3.2 บริษัท F	3-30
2.3.2 บริษัท O	3-38
2.4 ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการ ชาว กัมพูชา	3-51
2.5 การดำเนินการติดต่อประสานงานระหว่างผู้ประกอบการและผู้ประกอบการ กัมพูชา	3-57
2.5.1 การสำรวจผู้ประกอบการที่ประสงค์จะเข้าร่วม โครงการ	3-57
2.5.2 การดำเนินการประสานงานกับผู้ประกอบการ (Agency) กัมพูชา	3-63

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
หัวข้อที่ 3 สรุปการศึกษา จากการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นมของ บริษัท ในประเทศกัมพูชา	4-1
3.1 การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration)	4-1
3.2 การจัดประเภทผลิตภัณฑ์ (Classification)	4-2
3.3 เอกสารประกอบการดำเนินการ	4-2
3.4 ข้อมูลในเอกสารประกอบการดำเนินการ	4-3
3.5 ปัญหาและอุปสรรคของการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์	4-3
ภาคผนวก ก	ฉ
ภาคผนวก ข	ฅ

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การดำเนินงานเพื่อจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชา	2-1
2	เอกสารประกอบการดำเนินการในแต่ละเรื่องของการขออนุญาต เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ฯ ในกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ	3-2
1D	เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D	3-12
2D	เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D	3-13
3D	เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D	3-20
1S	เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S	3-21
2S	เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S	3-22
3S	เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S	3-29
1F	เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F	3-30
2F	เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F	3-31
3F	เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F	3-37
1O	เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O	3-38
2O	เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O	3-39
3O	เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O	3-45
4	หน่วยงานในกัมพูชาและประเภทการขอเอกสารที่บริษัทต้องดำเนินการ จากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนฯ	3-46

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5	เอกสารประกอบการดำเนินการในแต่ละเรื่องการขออนุญาต เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ฯ ในกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ	3-47
6	เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) ของบริษัท D, บริษัท S, บริษัท F และบริษัท O	3-48
7	ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จากการสัมภาษณ์จากผู้ประสานงานกัมพูชา	3-52
8	สรุปเอกสารที่ผู้ประกอบการต้องใช้ประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์	3-54
9	เปรียบเทียบรายการเอกสารที่ใช้ประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์	3-55
10	เอกสารประกอบการดำเนินการในแต่ละเรื่องการขออนุญาต เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ฯ ในกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ	3-56
11	แบบสำรวจความต้องการเข้าร่วมโครงการ (Google Form)	3-58
12	เอกสารที่บริษัท D จัดเตรียมเสร็จสิ้นแล้ว	3-61
13	รายการเอกสารที่ผู้ประสานงานต้องการ สำหรับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ นมผง Hi-Q Prebio ProteQ	3-63
14	รายการเอกสารที่ผู้ประสานงานต้องการ สำหรับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์นม UHT D Dugro All n one 180 ml.	3-64

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท D	3-4
2	การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท S	3-6
3	การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท F	3-8
4	การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท O	3-10

บทนำ

กัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 สภาพเศรษฐกิจของกัมพูชาดีขึ้นหลังจากสงครามภายในประเทศคลี่คลาย ส่งผลให้มีการดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยเปิดการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น รวมถึงมีการสนับสนุนการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพการผลิตภายในประเทศ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค และสนับสนุนนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของกัมพูชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรของกัมพูชาและรายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้น ทำให้ประชากรชาวกัมพูชามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้ต่อหัวสูงขึ้น และใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากขึ้น

จากการที่ประเทศไทยและกัมพูชามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเนื่องยาวนาน ทำให้ทั้งสองประเทศมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา รวมถึงรูปแบบการดำรงชีวิตของประชาชนที่คล้ายคลึงกัน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนชาวกัมพูชามีพฤติกรรมอุปโภคบริโภคคล้ายคนไทย ซึ่งผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นมเป็นสินค้ากลุ่มหนึ่งที่ผู้บริโภคชาวไทย นิยมบริโภคผลิตภัณฑ์ของไทย ประกอบกับการที่กัมพูชามีกำลังการผลิตและเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาซึ่งยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคชาวไทยได้ ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นมของไทยถูกนำเข้าเพื่อจัดจำหน่ายในกัมพูชาเป็นจำนวนมาก และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้บริโภคชาวไทย แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคชาวไทยให้การยอมรับผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นมที่เป็นตราสินค้าจากประเทศไทย ประกอบกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจของกัมพูชาที่กำลังเติบโต ประชากรมีศักยภาพในการใช้จ่ายมากขึ้น ทำให้กัมพูชาเป็นหนึ่งในตลาดเป้าหมายของผู้ประกอบการ

ทั้งนี้ การที่ผู้ประกอบการไทยจะจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกัมพูชาได้จะต้องทำการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา โดยการดำเนินการจดทะเบียนนั้นผู้ประกอบการต้องศึกษาขั้นตอนการดำเนินการ กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ รวมถึงเอกสารที่จะต้องใช้ในการดำเนินการขอจดทะเบียน ทำให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบและให้การแนะนำผู้ประกอบการไทยที่ต้องการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นม ซึ่งคือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย จัดทำเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการใช้ประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ในกัมพูชา ประกอบกับการที่ศึกษาขั้นตอนวิธีการ รวมถึงเมื่อนำข้อมูลจากเอกสารแนวทางการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์มาเปรียบเทียบกับดำเนินการจริงของผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ในประเทศกัมพูชา จะทำให้ทราบขั้นตอนความแตกต่างของกระบวนการที่ได้มีมากขึ้น มากไปกว่านั้น การได้ข้อมูลจากผู้ประสานงานกัมพูชาที่เป็นบุคคลหรือองค์กรในพื้นที่ที่มีหน้าที่รับดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษา ทำให้ทราบความแตกต่างและเปรียบเทียบแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการเพื่อจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ได้ และนำไปปรับปรุงกระบวนการการขึ้นทะเบียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อผู้ประกอบการที่สนใจจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นม ประเทศกัมพูชาสามารถนำไปใช้งานได้จริง และสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในอนาคต

หัวข้อที่ 1

การดำเนินงาน ประจำเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม 2563 การทดลองขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชา

การดำเนินงานประจำเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2563 เป็นการดำเนินงานตามกำหนดการที่ได้วางแผนไว้ โดยมีผู้ประสานงานกัมพูชา (Agency) เป็นผู้อำนวยความสะดวกเรื่องการให้ข้อมูลรายการเอกสารประกอบการขอจดทะเบียน ตลอดจนให้คำแนะนำเรื่องการค้าและการจดทะเบียนจริงที่กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา

ตารางที่ 1 การดำเนินงานเพื่อจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชา

ช่วงเวลา	รายการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
1 พ.ค. – 15 พ.ค. 2563	สำรวจผู้ประกอบการไทยที่ประสงค์จะเข้าร่วม โครงการการทดลองขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชา	สำรวจบริษัทที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ บริษัทที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ ดังนี้ 1. บริษัท D ผลิตภัณฑ์ D Drugo All n One (UHT milk 180 ml.)
16 พ.ค. – 15 มิ.ย. 2563	ผู้ประกอบการที่จะเข้าร่วมการทดลองขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชาจัดเตรียมเอกสารประกอบที่จำเป็น	ผู้ประสานงานกัมพูชา (Agency) ได้แก่ 1. Ms. Sonarin 2. Mr. Kakda
16 มิ.ย. – 30 มิ.ย. 2563	ทีมวิจัยประสานผู้ประสานงานที่กัมพูชาเพื่อจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์	ผู้ประสานงาน (Agency) ระบุเอกสารที่ต้องใช้ คือ 1. เอกสารของบริษัทผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ 1.1. MOC Certificate: เอกสารนิติบุคคลที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ กัมพูชา 1.2 Patent 2020 (Tax certificate): เอกสารรับรองการเสียภาษี 2. เอกสารของโรงงานผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ 2.1 GMP หรือ ISO หรือ HACCP Certificate 2.2 Certificate of Analysis (COA) 2.3 Sample 36 units ผู้ประกอบการจัดเตรียมเอกสารตามรายการข้างต้น
1 ก.ค. – 20 ก.ค. 2563	ผู้ประสานงานดำเนินการยื่นเอกสารที่กัมพูชา	เกิดปัญหาผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการนำเข้าร่วมโครงการได้จดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชาเรียบร้อยแล้ว

หัวข้อที่ 2

การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ การประสานงาน ร่วมกันผู้ประสานงานกัมพูชา และประเด็นความแตกต่างของการดำเนินงานในแต่ละภาคส่วน

หัวข้อนี้จะนำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และข้อมูลจากการดำเนินงานร่วมกับผู้ประสานงานกัมพูชา จากนั้นพิจารณาประเด็นความแตกต่างของการดำเนินงานแต่ละภาคส่วน รวมถึงนำเสนอผลการดำเนินการประสานงานร่วมกับผู้ประสานงานกัมพูชาที่มีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

จากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชาระบุถึงเอกสารที่ต้องใช้ในการดำเนินการจดทะเบียนประเภทต่าง ๆ ก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์มาจัดจำหน่ายในกัมพูชา ในลำดับที่ 5 หัวข้อการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา (หน้า 50-53) จะเห็นได้ว่ามีเอกสารที่ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ณ กัมพูชาต้องจัดเตรียม 16 รายการ และต้องดำเนินการ 4 กระบวนการคือ 1) การขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 2) การขึ้นขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate) 3) การขอเอกสารผลการทดสอบจากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial 4) การขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จากประเทศกัมพูชา (Certificate of Free Sale Cambodia) ส่วนข้อกำหนดด้านฉลากนั้นถูกกล่าวถึงเกี่ยวกับรายละเอียดในฉลากผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการต้องจัดทำ มีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 2 เอกสารประกอบการดำเนินการในแต่ละเรื่องของการขออนุญาต เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ฯ ในกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ

ที่.	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)	5.1 ข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)	5.2 การขึ้นจดทะเบียน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	5.3 การขึ้นขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)	5.4.1 การขอเอกสารผลการทดสอบ จากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial	5.5 การขอใบรับรองการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ฯ จากประเทศกัมพูชา (Certificate of Free Sale Cambodia)
1	แบบฟอร์มคำขอ	Application form		/	/		/
2	ตัวอย่างฉลาก	Label Samples		/			
3	หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	Trade Mark		/			
4	รายการส่วนผสม	Ingredient Lists		/	/		/
5	วงจรชีวิตอย่างย่อ	Product Cycle		/			
6	ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	Product Samples		/	/	/	/
7	หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, GHP, HACCP	GMP, GHP, HACCP Certificated		/	/		/
8	หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO	ISO Certificated					/
9	หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ	Manufacturing Registration			/		
10	หนังสือรับรองสิทธิบัตร	Patent Certificate			/		
11	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากกัมพูชา	Certificate of Free Sale from Cambodia			/		
12	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศต้นทาง	Certificate of Free Sale from FDA origin					/
13	ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ)	COA from Factory (Certificated of Analysis)					/
14	ใบรับรองผลการวิเคราะห์เฉพาะ Microbial	COA Microbial Test from Cambodia					/
15	รายละเอียดผลิตภัณฑ์	Product Specification					/
16	ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก	Clinical Study					/

ที่มา: เอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ กัมพูชา

2.2 ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ผู้ประกอบการในประเทศ

จากการที่ทีมวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการ พบว่า ในการดำเนินการจริงนั้นผู้ประกอบการจะว่าจ้างให้ผู้ที่มีความชำนาญในการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เป็นผู้ดำเนินการแทน แม้บางบริษัทจะมีฐานการผลิตอยู่ในประเทศกัมพูชาแล้วก็ตาม ซึ่งลักษณะการว่าจ้างรวมถึงขอบเขตงานของผู้รับจ้างจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและรูปแบบของแต่ละบริษัท โดยมีรายละเอียด และประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.2.1 กรณีบริษัท D : ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา

บริษัท D เป็นบริษัทที่ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์นมไปขายยังหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งกัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศปลายทาง ทั้งนี้ เนื่องจากบริษัทเห็นว่ากัมพูชาเป็นประเทศที่เหมาะสมแก่การไปจัดตั้งบริษัท เนื่องจากมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจทั้งจากปัจจัยค่าแรงที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับแรงงานไทย ปัจจัยความนิยมของผู้บริโภคชาวกัมพูชาที่ชอบบริโภคผลิตภัณฑ์จากไทย รวมถึงรูปแบบวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตที่มีความใกล้เคียงกับวัฒนธรรมไทย ทำให้บริษัท D ตัดสินใจจัดตั้งบริษัท ณ กัมพูชาเพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัท

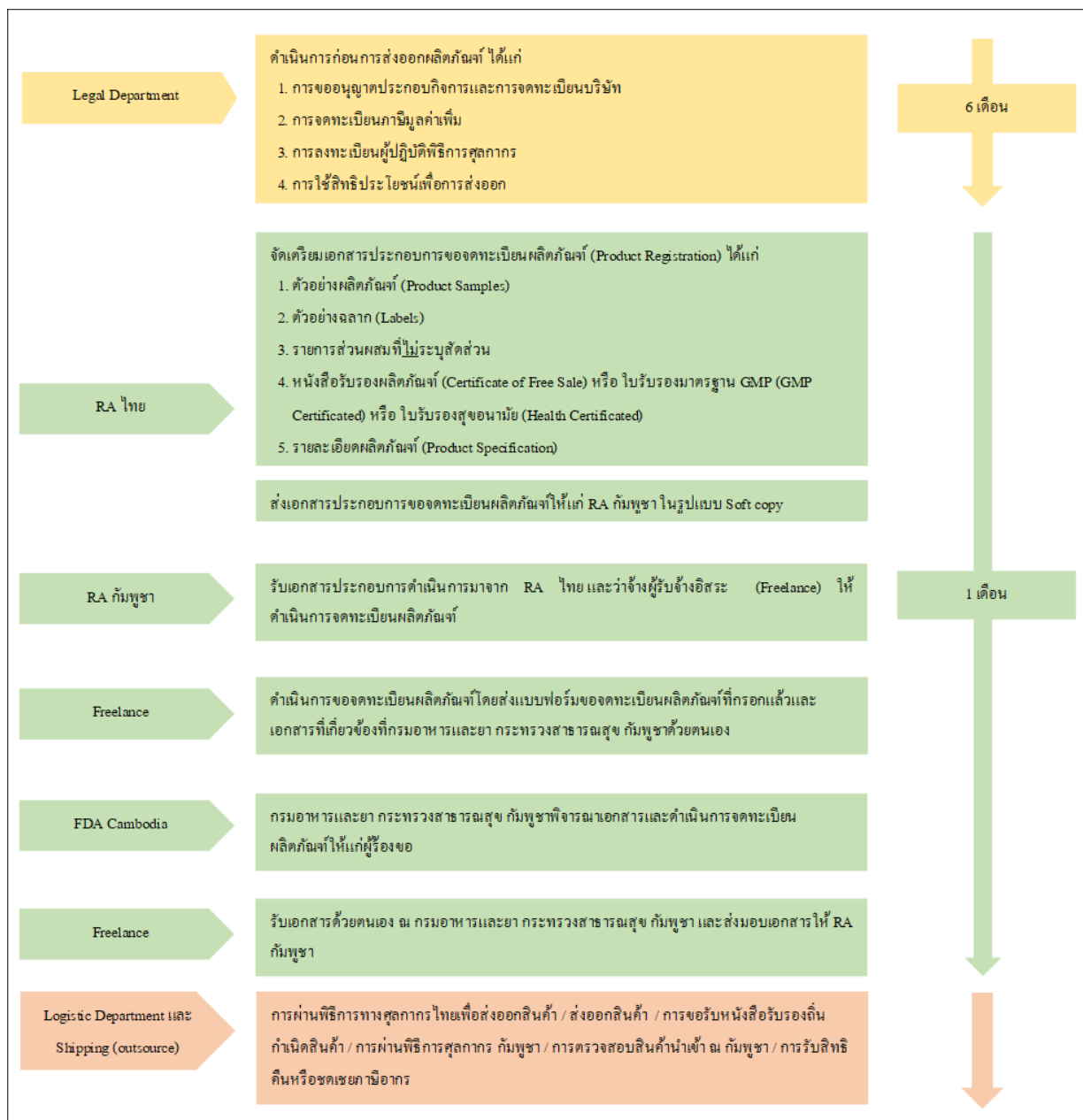
เมื่อพิจารณาการดำเนินการก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังกัมพูชา บริษัท D ต้องมีการขออนุญาตประกอบกิจการจดทะเบียนบริษัท จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร รวมถึงใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้ บริษัท D ทั้งฐานการผลิตในไทยและฐานการผลิตในกัมพูชาแล้วมีการดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายแล้วทั้งสิ้น โดยเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของแผนกกฎหมาย (Legal Department) ของบริษัทเป็นผู้ดำเนินการ มีระยะเวลาการดำเนินการประมาณ 6 เดือน

ในด้านการดำเนินการระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเน้นถึงการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทะเบียน (Regulatory Affairs Officer: RA) ทั้งบริษัท D ในไทยและในกัมพูชา โดยเอกสารประกอบการจดทะเบียนต่าง ๆ จะถูกรวบรวมโดยเจ้าหน้าที่ทะเบียนที่ประจำบริษัท ณ ประเทศไทย ซึ่งจะนำส่งเอกสารประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ จำนวน 5 เอกสาร ได้แก่

- 1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples) อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง ซึ่งจะให้เจ้าหน้าที่ทะเบียนกัมพูชาประจำบริษัท ณ กัมพูชาเตรียมขอเอกสารหรือต่อนำสินค้าออกสู่ตลาด (launch product) แล้วก็ได้
- 2) ตัวอย่างฉลาก (Labels)
- 3) รายการส่วนผสมที่ไม่ระบุสัดส่วน
- 4) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale) หรือ ใบรับรองมาตรฐาน GMP (GMP Certificated) หรือ ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificated)
- 5) รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification) ซึ่งจะให้หากถูกร้องขอจากเจ้าหน้าที่ทะเบียนประจำบริษัท ณ กัมพูชา

จากนั้น เจ้าหน้าที่ทะเบียนประจำบริษัท ณ กัมพูชาจะเป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ กับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา ซึ่งเจ้าหน้าที่ประจำบริษัทที่กัมพูชาจะต้องเป็นคนกัมพูชา เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสาร ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่กรมอาหารและยาของกัมพูชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากการดำเนินการจริงของบริษัทนั้นพบว่ามักเกิดค่าใช้จ่ายอื่นนอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ทำให้จำเป็นต้องมีการว่าจ้างผู้รับจ้างอิสระ (Freelance) เพื่อรับมอบงานการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ซึ่งผู้รับจ้างอิสระจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญและมีความรู้ ความถนัดเรื่องการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ กับกรมอาหารและยากัมพูชา โดยบริษัท D จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการว่าจ้างผู้รับจ้างอิสระทั้งหมด

เมื่อบริษัท D ขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ เรียบร้อยแล้ว จะส่งผลิตภัณฑ์สินค้าเข้าสู่กัมพูชา มีการผ่านพิธีการศุลกากร รวมถึงการรับสิทธิคืนหรือลดหย่อนภาษีต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในหน้าที่และความรับผิดชอบของแผนกโลจิสติกส์ (Logistic Department) ของบริษัท และตัวแทนออกของ (Shipping) ที่เป็นการจ้างงานแบบเอาท์ซอร์ซ (outsouce) แสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท D

2.2.2 กรณีบริษัท S : ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา

บริษัท S เป็นบริษัทที่ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มไปยังหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งกัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศปลายทาง แต่บริษัท S จะไม่มีฐานการผลิตในประเทศกัมพูชา ทำให้หากต้องการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มไปยังกัมพูชานั้นต้องดำเนินการขนส่งผลิตภัณฑ์เข้าไปยังกัมพูชาและดำเนินการเรื่องเอกสารด้วยคำว่าจ้างผู้กระจายสินค้า (Distributor) ให้ดำเนินการแทน

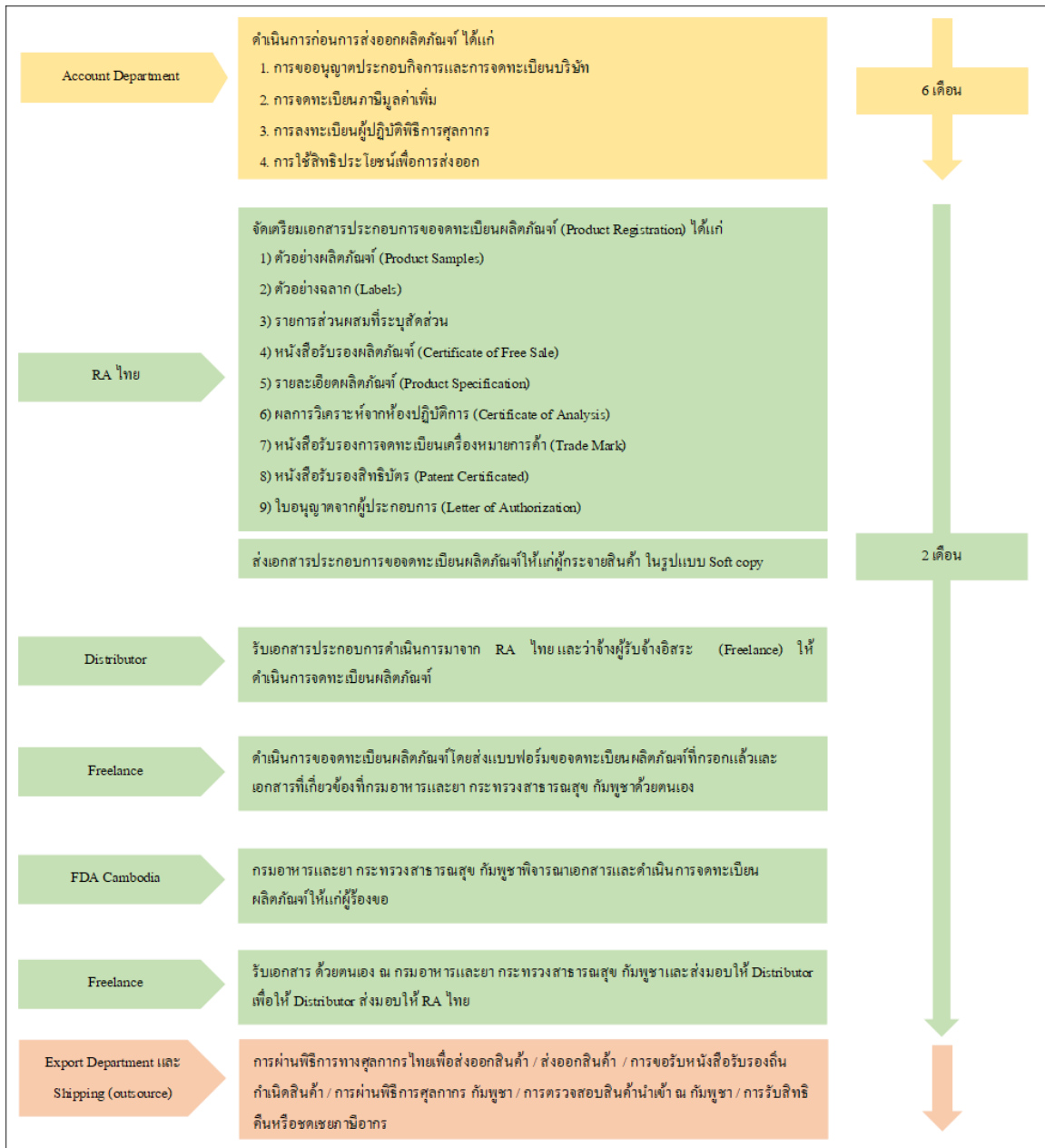
เมื่อพิจารณาการดำเนินการก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังกัมพูชา บริษัท S ต้องมีการขออนุญาตประกอบกิจการจดทะเบียนบริษัท จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร รวมถึงใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ของแผนกบัญชี (Account Department) ของบริษัทเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งมีระยะเวลาการดำเนินการ 6 เดือน

ในด้านการดำเนินการระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์จะเน้นถึงการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทะเบียน (Regulatory Affairs Officer: RA) โดยเจ้าหน้าที่ทะเบียนจะเป็นผู้จัดเตรียมเอกสารประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ จำนวน 9 เอกสาร ได้แก่

- 1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples) อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง
- 2) ตัวอย่างฉลาก (Labels)
- 3) รายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วน
- 4) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale)
- 5) รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification)
- 6) ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of Analysis)
- 7) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) สำหรับบางผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่นิยม ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นที่นิยมจะยังไม่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เนื่องจากถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น อีกทั้งเอกสารขอ มีชื่อผลิตภัณฑ์อยู่แล้ว การไม่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจึงไม่ส่งผลกระทบต่อ
- 8) หนังสือรับรองสิทธิบัตร (Patent Certificated) สำหรับผลิตภัณฑ์ที่คิดค้นบรรจุภัณฑ์ขึ้นเอง หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมใหม่
- 9) ใบอนุญาตจากผู้ประกอบการ (Letter of Authorization) เพื่อเป็นเอกสารยืนยันข้อตกลงระหว่างบริษัทและผู้ถูกว่าจ้าง

เมื่อเอกสารครบถ้วนและถูกต้องแล้ว จะส่งเอกสารทั้งหมดให้แก่ผู้กระจายสินค้า (Distributor) ที่ถูกว่าจ้างซึ่งมักเป็นบริษัทที่ดำเนินการโดยคนกัมพูชา เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสาร ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่กรมอาหารและยาของกัมพูชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเอกสารในรูปแบบ Soft copy และให้ผู้กระจายสินค้าดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ กับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา แต่ทั้งนี้ ในการดำเนินงานจริงนั้นผู้กระจายสินค้าจะมีการว่าจ้างให้ผู้รับจ้างอิสระ (Freelance) ที่รับจ้างดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ให้เป็นผู้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ โดยผู้กระจายสินค้าเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้รับจ้างอิสระเองทั้งหมด ซึ่งเจ้าหน้าที่ทะเบียนของบริษัทไม่ทราบรายจ่ายของการว่าจ้างผู้รับจ้างอิสระที่เกิดขึ้น

เมื่อบริษัท S ขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ เรียบร้อยแล้ว จะส่งผลิตภัณฑ์สินค้าเข้าสู่กัมพูชา มีการผ่านพิธีการศุลกากร รวมถึงการรับสิทธิคืนหรือลดหย่อนภาษีต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในหน้าที่และความรับผิดชอบของแผนกส่งออก (Export Department) ของบริษัท และตัวแทนออกของ (Shipping) ที่เป็นการจ้างงานแบบเอาท์ซอร์ซ (outsourse) ให้เป็นผู้ดำเนินการ แสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท S

2.2.3 กรณีบริษัท F : ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ประเทศกัมพูชา

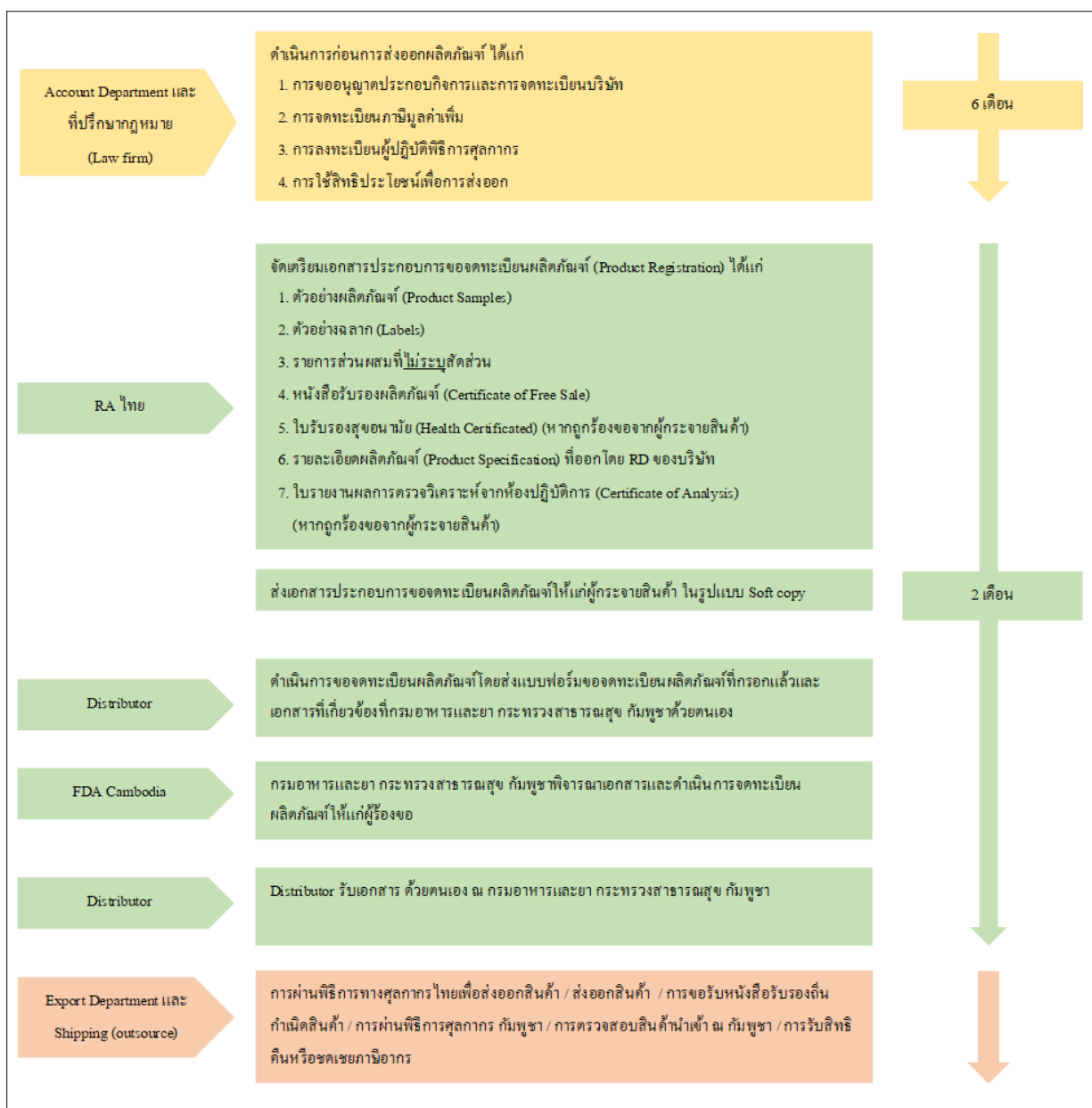
บริษัท F เป็นบริษัทที่ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์นมไปขายยังหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งกัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศปลายทาง แต่บริษัท F จะไม่มีฐานการผลิตในประเทศกัมพูชา ทำให้เมื่อต้องการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มไปยังกัมพูชานั้นต้องดำเนินการขนส่งผลิตภัณฑ์เข้าไปยังกัมพูชา และดำเนินการเรื่องเอกสารด้วยการว่าจ้างผู้กระจายสินค้าให้ดำเนินการแทน

เมื่อพิจารณาการดำเนินการก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังกัมพูชา บริษัท F ต้องมีการขออนุญาตประกอบกิจการ จดทะเบียนบริษัท จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร รวมถึงใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ของแผนกบัญชี (Account Department) และที่ปรึกษาทางกฎหมาย (Law firm) ของบริษัทเป็นผู้ดำเนินการ มีระยะเวลาการดำเนินการประมาณ 6 เดือน

ในด้านการดำเนินการระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเน้นถึงการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ประเทศกัมพูชา เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทะเบียน (Regulatory Affairs Officer: RA) โดยเจ้าหน้าที่ทะเบียนจะเป็นผู้จัดเตรียมเอกสารประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ จำนวน 7 เอกสาร ได้แก่

- 1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples)
- 2) ตัวอย่างฉลาก (Labels)
- 3) รายการส่วนผสมที่ไม่ระบุสัดส่วน
- 4) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale)
- 5) ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certified) หากถูกร้องขอจากผู้กระจายสินค้า
- 6) รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification) ที่ออกโดยแผนกวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ของบริษัท
- 7) ใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of Analysis) หากถูกร้องขอจากผู้กระจายสินค้า

ซึ่งเมื่อเอกสารครบถ้วนและถูกต้องแล้ว จะส่งเอกสารทั้งหมดให้แก่ผู้กระจายสินค้า (Distributor) ที่ถูกว่าจ้างซึ่งมักเป็นบริษัทที่ดำเนินการ โดยคนกัมพูชา เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสาร ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่กรมอาหารและยาของกัมพูชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเอกสารในรูปแบบ Soft copy เพื่อให้ผู้กระจายสินค้าดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ กับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา เมื่อบริษัท F ขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ เรียบร้อยแล้ว จะส่งผลิตภัณฑ์สินค้าเข้าสู่กัมพูชา มีการผ่านพิธีการศุลกากร รวมถึงการรับสิทธิคืนหรือชดเชยภาษีต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในหน้าที่และความรับผิดชอบของแผนกส่งออก (Export Department) ของบริษัท และตัวแทนออกของ (Shipping) ที่เป็นการจ้างงานแบบเอาท์ซอร์ซ (outsourch) ให้เป็นผู้ดำเนินการ แสดงได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท F

2.2.4 กรณีบริษัท O : ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา

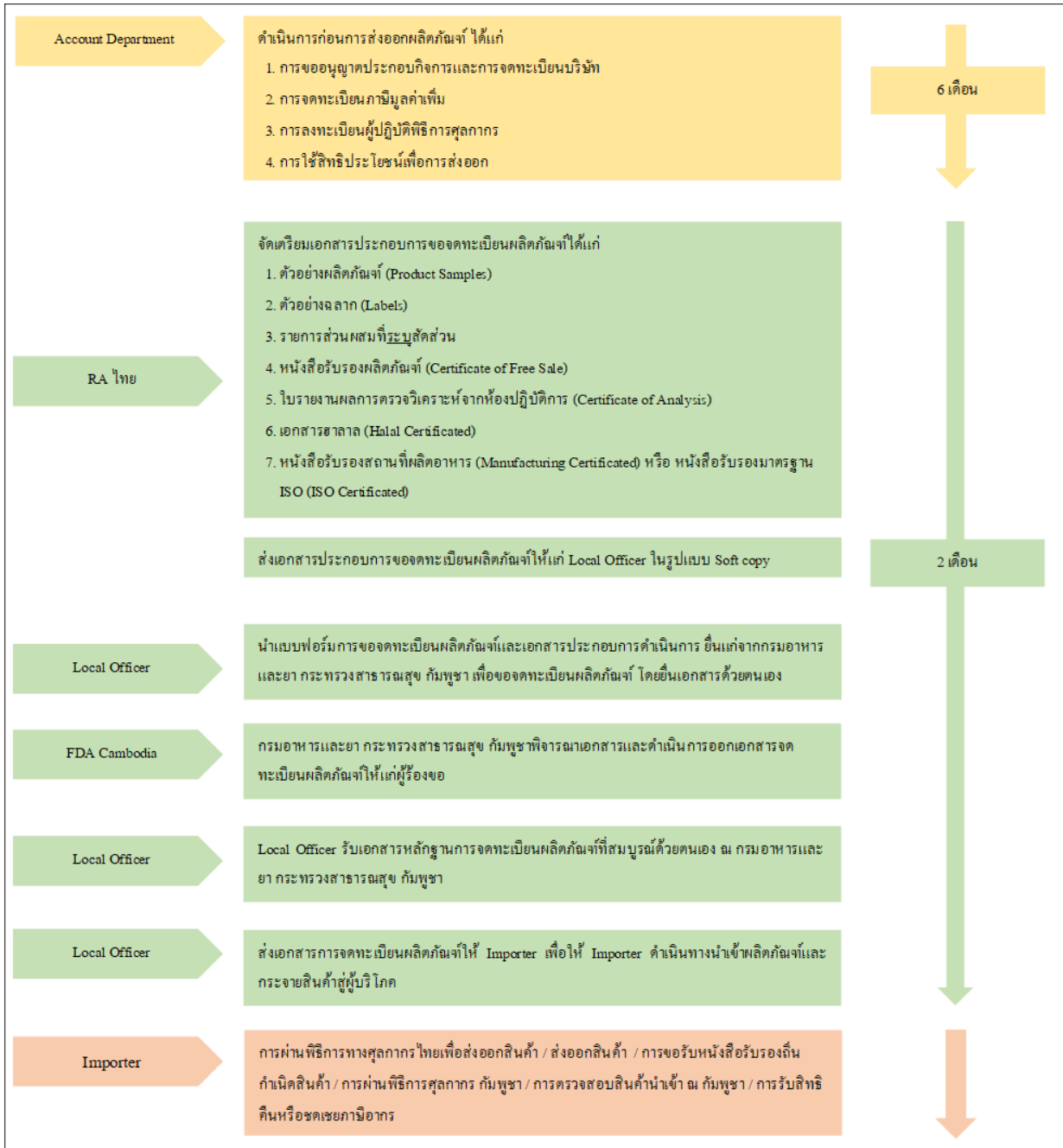
บริษัท O เป็นบริษัทที่ผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มไปขายยังหลายประเทศทั่วโลก และเจาะกลุ่มตลาด CLMV มากกว่า 10 ปีซึ่งกัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศปลายทาง ทำให้บริษัทมีรูปแบบธุรกิจ (Business Model) ที่เกี่ยวกับการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกัมพูชาเป็นหลักอยู่แล้ว โดยเป็นการว่าจ้างให้มีบริษัทผู้นำเข้าสินค้า (Importer) เป็นผู้นำเข้าสินค้า กระจายสินค้า และดำเนินการด้านศุลกากรต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาการดำเนินการก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังกัมพูชา บริษัท O ต้องมีการขออนุญาตประกอบกิจการจดทะเบียนบริษัท จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร และการใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก ซึ่งเป็นหน้าที่ของแผนกบัญชี (Account Department) ของบริษัทเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ เช่นเดียวกับบริษัทผู้นำเข้าสินค้า (Importer) ด้วย ที่ต้องมีการดำเนินการจดทะเบียนบริษัทต่าง ๆ และปัจจุบันทั้งบริษัท O และบริษัทผู้นำเข้าสินค้าก็จดทะเบียนนิติบุคคล รวมถึงจัดการเรื่องภาษีต่าง ๆ ตามกฎหมายถูกต้องแล้ว

ในด้านการดำเนินการระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ จะเน้นถึงการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทะเบียน (Regulatory Affairs Officer: RA) ของบริษัท O ที่อยู่ในประเทศไทยจัดเตรียมเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ โดยเอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 7 เอกสาร ได้แก่

- 1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples)
- 2) ตัวอย่างฉลาก (Labels)
- 3) รายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วน
- 4) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale)
- 5) ใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of Analysis)
- 6) เอกสารฮาลาล (Halal Certificated)
- 7) หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร (Manufacturing Certificated) หรือ หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO (ISO Certificated) ซึ่งบริษัท O สามารถใช้เอกสารใดเอกสารหนึ่งได้ แต่โดยปกติแล้วจะมักใช้หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร (Manufacturing Certificated) เป็นหลัก

เมื่อเจ้าหน้าที่ทะเบียนของบริษัท O ที่อยู่ในประเทศไทยจัดเตรียมเอกสารและตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จะส่งเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนให้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ประจำอยู่ในกัมพูชาซึ่งเป็นคนท้องถิ่น (Local Officer) เป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา แต่จะจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ในนามของผู้นำเข้าสินค้า และเมื่อการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เสร็จสิ้น เจ้าหน้าที่ประจำบริษัทที่กัมพูชาจะส่งเอกสารการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์แล้วให้แก่ผู้นำเข้าสินค้า เพื่อให้ผู้นำเข้าสินค้านำเข้าสินค้าจากไทยสู่กัมพูชา ดำเนินพิธีการทางศุลกากร รวมถึงการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภคชาวกัมพูชา และดำเนินการขอสิทธิคืนภาษีต่าง ๆ โดยผู้นำเข้าสินค้าที่บริษัท O ว่าจ้าง จะมีบริษัทหลักบริษัทเดียว แต่บริษัทนั้น ๆ มักมีผู้กระจายสินค้าในเครือข่ายอื่น ทำหน้าที่รับการว่าจ้างจากบริษัทหลักอีกที เพื่อให้การกระจายสินค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น ขั้นตอนการดำเนินการของบริษัท O แสดงดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของบริษัท O

จากภาพที่ 1 ถึงภาพที่ 4 ที่แสดงการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการทั้ง 4 บริษัท จะเห็นได้ว่า บริษัทจะดำเนินการว่าจ้างผู้ดำเนินการ ให้ไปขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา แม้ว่าบางบริษัทจะมีฐานการผลิตอยู่ในประเทศกัมพูชาแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติจริงแล้วนั้น เมื่อผู้ประกอบการดำเนินการขึ้นทะเบียนด้วยตนเอง พบว่ามักไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ เพราะเจ้าหน้าที่ทะเบียน (Regulatory Affairs Officer: RA) ที่ได้ให้การสัมภาษณ์เชิงลึกมีประสบการณ์การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองแล้ว เช่น บริษัท D เคยมีประสบการณ์สืบค้นข้อมูลการส่งออกไปยังต่างประเทศด้วยตนเอง แต่ไม่บรรลุผล แม้ในอดีตจะเคยมีกรมส่งเสริมการส่งออกของไทยเป็นหน่วยงานที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการแล้วก็ตาม แต่ข้อมูลที่ได้ไม่เป็นประโยชน์แก่บริษัทเท่าที่ควร อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ไม่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่บริษัทได้ เช่นเดียวกับบริษัท S ที่หัวหน้าแผนกเคยให้เจ้าหน้าที่ทะเบียนลงดำเนินการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ในกัมพูชาด้วยตนเองโดยไม่ว่าจ้าง พบว่าการดำเนินการไม่ประสบความสำเร็จและเอกสารถูกตีกลับให้ต้องแก้ไข ซึ่งเป็นการเสียต้นทุนทั้งเงินและเวลามาก **เป็นผลให้บริษัทส่วนใหญ่มักว่าจ้างผู้ที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ในการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์มากกว่าให้ดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากอุปสรรคต่าง ๆ เช่น การสื่อสารของเจ้าหน้าที่กรมอาหารและยา แหล่งข้อมูลกฎหมายที่เข้าถึงยาก และยากจะเข้าใจ เป็นต้น** ซึ่งการว่าจ้างนั้น ผู้ประกอบการมักว่าจ้างบริษัทที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ ซึ่งมักเป็นบริษัทของคนกัมพูชาที่รับขึ้นทะเบียนเอกสาร โดยอาจมีรูปแบบการว่าจ้างที่แตกต่างกันไปในแต่ละบริษัท เช่น บริษัท S ว่าจ้างให้ผู้กระจายสินค้า (Distributor) ให้ดำเนินการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ทั้งหมด ซึ่งผู้กระจายสินค้าจะว่าจ้างผู้รับจ้างอิสระ (Freelance) ให้ดำเนินการต่อ โดยผู้กระจายสินค้าจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้างอิสระ หรือกรณีบริษัท D ที่แม้จะมีบริษัทอยู่ในกัมพูชา และมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องการขึ้นทะเบียนแล้วก็ตาม แต่ยังมีการว่าจ้างผู้รับจ้างอิสระ (Freelance) ให้ดำเนินการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ เนื่องจากหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายพิเศษที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น ซึ่งทำให้สรุปได้ว่า การที่ผู้ประกอบการไทยจะดำเนินการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ในกัมพูชาด้วยตนเองนั้น แม้จะมีโอกาสเป็นไปได้ แต่จะเกิดต้นทุนจำนวนมาก ซึ่งหากผู้ประกอบการใช้วิธีการว่าจ้างให้ผู้ที่ชำนาญมากกว่าเป็นผู้ดำเนินการ จะเป็นการประหยัดต้นทุนและมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่า ส่วนหนึ่งเนื่องจากเจ้าหน้าที่กัมพูชาสื่อสารโดยใช้ภาษากัมพูชาเป็นหลัก ซึ่งยากต่อการสื่อสารกับผู้ประกอบการไทย อีกทั้งแหล่งข้อมูลขั้นตอนการขึ้นทะเบียนสืบค้นได้ยาก ไม่ละเอียด และนำไปใช้งานไม่ได้จริง

2.3 เปรียบเทียบข้อมูลขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชาจากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ และการดำเนินงานจริงของผู้ประกอบการ

จากการศึกษาเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ในกัมพูชาพบว่า การดำเนินงานมีความแตกต่างกัน โดยจะนำเสนอเป็น 3 ขั้นตอนกระบวนการทำงาน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ และขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ มีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 บริษัท D : เปรียบเทียบข้อมูลขั้นตอนการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ณ ประเทศกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์และการดำเนินงานจริงของบริษัท

ตารางที่ 1D เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
1	การขออนุญาตประกอบกิจการและการจดทะเบียน	<p>จดทะเบียนพาณิชย์ กรณีเป็นธุรกิจประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole-proprietorship) 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (Ordinary partnership) <p>จดทะเบียนนิติบุคคล กรณีเป็นธุรกิจประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) 2) บริษัทจำกัด (Company Limited) 3) บริษัทมหาชน (Public Company) <p>รับผิดชอบโดย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์</p>	<p>แผนกกฎหมาย (Legal Department)</p> <p>เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ</p>
2	การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	รับผิดชอบโดย กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง	
3	การลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	
4	การใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก	มีการใช้สิทธิประโยชน์จากหน่วยงานในประเทศ เช่น ใช้สิทธิขอคืนอากรตาม มาตรา 29 ใช้สิทธิประโยชน์คลังสินค้าทัณฑ์บน เป็นต้น และ มีการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น ใช้สิทธิทางภาษีอากรเพื่อการส่งออก ภายใต้อความตกลงการค้าเสรีของไทย (ประเทศกัมพูชา) เป็นต้น	

ตารางที่ 2D เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
5	การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา	ดำเนินการขอจดทะเบียนนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ กัมพูชา และจดทะเบียนภาษี Patent และ VAT กับกรมสรรพากร กัมพูชา	แผนกกฎหมาย (Legal Department) ของบริษัทที่กัมพูชาเป็นผู้ดูแลจัดการ
5.1	ข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)	อิ ง ต ำ ม Prakas No.1045 on Cambodia Standard CS001-2000 Labelling of Food Product	บริษัทไม่เคยพิจารณากฎหมายฉบับดังกล่าว แต่บริษัทจะอ้างอิงเอกสารมาตรฐาน Codex เรื่อง ข้อกำหนดการแสดงฉลากสินค้าเป็นหลัก เนื่องจากบริษัทมองว่าครอบคลุมมากกว่ากฎหมาย Prakas No.1045 ของกัมพูชา
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา	ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product กับผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่บรรจุหีบห่อทุกผลิตภัณฑ์	ดำเนินการขอ Labelling of Food Product กับผลิตภัณฑ์นมเท่านั้น
		ข้อมูลในฉลากต้องมีอย่างน้อย ดังนี้ 1) ชื่ออาหาร 2) เครื่องหมายการค้า 3) รายการส่วนผสม 4) ส่วนประกอบสุทธิและน้ำหนักทั้งหมด 5) ชื่อและที่อยู่ผู้รับผิดชอบ 6) คำแนะนำการใช้ (อ้างอิงจาก Prakas No.1045)	บริษัทมีจากคู่มือภายใน (Internal Guideline) ของตนเองที่สอดคล้องกับเอกสารมาตรฐาน Codex เรื่อง ข้อกำหนดการแสดงฉลากสินค้า ซึ่งในรายละเอียดฉลากจะครอบคลุม 6 ข้อดังกล่าว และมีรายละเอียดอื่นเพิ่มเติม เช่น อายุผลิตภัณฑ์ (Shelf life) เป็นต้น
	ใช้ภาษากัมพูชาในฉลากเป็นหลัก และใช้ภาษาต่างประเทศประกอบได้	บริษัทมีผลิตภัณฑ์ที่ขายในกัมพูชาที่มีฉลากอังกฤษเท่านั้น แต่ไม่มีผลิตภัณฑ์ที่มีภาษากัมพูชาเป็นส่วนประกอบ หรือมีเฉพาะภาษากัมพูชา	

ตารางที่ 2D เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
5.2	การขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	<p>อิงตาม Prakas No.963 on Registration of Industrial Product</p> <p>รับผิดชอบโดย กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขอ 2) ตัวอย่างฉลาก 3) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 4) รายการส่วนผสมที่ใช้ในการผลิต 5) วงจรชีวิตอย่างย่อของผลิตภัณฑ์ (Product cycle) 6) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ 7) หนังสือรับรองการปฏิบัติตามมาตรฐาน <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ยื่นแบบฟอร์มพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา 2) ชำระค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงานกำหนด 3) รับเอกสารที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน 	บริษัทไม่เคยพิจารณา Prakas No.963 และผู้ถูกว่าจ้างมีทำหน้าที่จดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไม่เคยพิจารณากฎหมายดังกล่าวเช่นกัน

ตารางที่ 2D เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
5.3	การขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขออนุญาตใบรับรองสุขอนามัย 2) หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ (Manufacturing Registration) 3) หนังสือรับรองสิทธิบัตร (Patent Certificate) 4) ส่วนผสม (Specification of ingredient) 5) หนังสือรับรองมาตรฐานจากโรงงานผู้ผลิตสินค้า 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free sale) 7) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอ 2) ขึ้นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสาร ได้จาก One Stop Service 	<p>- ไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate) จากกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>- ดำเนินการขอใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) จากกรมปศุสัตว์ ประเทศไทยเท่านั้น เนื่องจากบริษัทมีผลิตภัณฑ์นม</p>

ตารางที่ 2D เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
5.4	การขอใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial (Certificate of Microbial Test)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการพิจารณา</p> <p>1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <p>1) ยื่น ขอตรวจสอบ Microbiological test กับ ห้องปฏิบัติการ กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>2) ห้องปฏิบัติการตรวจ และผู้ขอตรวจรับเอกสาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัทส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ให้เจ้าหน้าที่ทะเบียนประจำบริษัทที่กัมพูชาจริง แต่ไม่ทราบว่าเจ้าหน้าที่ที่กัมพูชาจะนำไปขอใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial (Certificate of Microbial Test) จากกัมพูชาหรือไม่ - เนื่องจากไม่เคยได้รับเอกสารรับรองการตรวจใด ๆ กลับมา - เจ้าหน้าที่ประจำบริษัทไทยไม่ทราบด้วยว่าหากต้องตรวจ Microbial จะต้องตรวจวิเคราะห์ตัวไหน เนื่องจากไม่มีการระบุ - เจ้าหน้าที่ทะเบียนประจำบริษัทที่กัมพูชาไม่เคยพูดถึงการตรวจ Microbial หรือร้องขอเอกสารเพื่อทำไปประกอบการตรวจ Microbial แต่อย่างใด

ตารางที่ 2D เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
5.5	การขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการพิจารณา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบคำขอหนังสือรับรองสุขอนามัย (Local Application Form) 2) Certificate of Good Practice, Good Sanitation, ISO หรือ Equivalent Certificate 3) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน 4) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการกัมพูชา (เฉพาะ Microbial test) 5) ส่วนผสม (Specification from factory) 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ฉบับจริงจากประเทศต้นทาง (Original Certificate of Free Sale from FDA of Country origin) 7) ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) 8) ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก - ถ้ามี (Clinic study – if any) 9) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ตามขนาดบรรจุภัณฑ์ 10) Copy of ISO/GMP/HACCP <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอโดยมีข้อจำกัดเรื่องรูปแบบหรือแบบฟอร์ม 2) ขึ้นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสารได้จาก One Stop Service 	- บริษัทไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกรมอาหารและยา กัมพูชา แต่ดำเนินการขอเอกสารดังกล่าวจากอย. ไทย เพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) ในข้อ 5.6

ตารางที่ 2D เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
5.6	การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration)	(ไม่มีในเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ)	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัท ดำเนิน การ จด ทะ เบี ย น ผ ล ิ ต กั ณ ์ (Product Registration) เพียงอย่างเดียว - จดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา - เอกสารประกอบการดำเนินการ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples) 2. ตัวอย่างฉลาก (Labels) 3. รายการส่วนผสมที่ไม่ระบุด้าน 4. หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale) หรือ ใบรับรองมาตรฐาน GMP (GMP Certificated) หรือ ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificated) 5. รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification) - ขั้นตอนการดำเนินการ <ol style="list-style-type: none"> 1. RA ไทยจัดเตรียมเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนและให้ RA กัมพูชานำไปดำเนินการขอจดทะเบียน 2. RA กัมพูชาว่าจ้างให้ Freelance ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้ เพื่อหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายพิเศษ 3. Freelance ดำเนินการขอจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา โดยยื่นเอกสารด้วยตนเอง 4. กรมอาหารและยา กัมพูชาพิจารณาเอกสาร และอนุมัติ ภายในระยะเวลา 1 เดือน 5. Freelance รับเอกสารการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์ และส่งมอบให้ RA กัมพูชา

			<ul style="list-style-type: none">- จากการศึกษาที่มีรอบพิจารณาเอกสารทุกเดือน หากผู้ประกอบการส่งเอกสาร ใก้วันพิจารณา อาจมีการดำเนินการน้อยกว่า 1 เดือน- จากการศึกษาที่มีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี movement เร็ว ดังนั้นหากระยะเวลาดำเนินการจริงมากกว่า 2 เดือน อาจไม่เหมาะสมและเป็นผลเสียต่อผลิตภัณฑ์
--	--	--	--

ตารางที่ 2D เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
6	การยื่นขอเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานในประเทศ	ยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale)	- เจ้าหน้าที่ทะเบียนของบริษัทในไทยดำเนินการยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale) โดยดำเนินการประมาณ 2 สัปดาห์ ผ่านระบบออนไลน์ และมารับเอกสารด้วยตนเอง ณ อย. ไทย
		รับผิดชอบ โดย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	
7	การผ่านพิธีการทางศุลกากรไทย เพื่อส่งออกสินค้า	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	ดำเนินการ โดย Logistic Department ประจำบริษัท และ Shipping (outsouce)
8	การส่งออกสินค้า	ดำเนินการส่งออกสินค้าทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ผ่านตัวแทนเรือหรือผู้ประกอบการขนส่งระหว่างประเทศ	
9	การขอรับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า	ดำเนินการจัดทำแบบขอรับการตรวจคุณสมบัติของสินค้าทางด้านถิ่นกำเนิด เพื่อขอใช้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากร	
10	การผ่านพิธีการศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	จัดเตรียมเอกสารตามขั้นตอนพิธีการศุลกากร เพื่อนำเข้าสินค้าไปยังกัมพูชา ได้แก่ 10.1	
10.1	ใบศุลกากรเพื่อผ่านด่านศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	
10.2	การตรวจสอบสินค้านำเข้า ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	

ตารางที่ 3D เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท D

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท D
11	การรับสิทธิการคืนหรือการชดเชยค่าภาษีอากร	ขอคืนอากรเพื่อการส่งออกตามมาตรา 29	ดำเนินการ โดย Logistic Department ประจำบริษัท และ Shipping (outsouce)
		ขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากร ตามพรบ.ชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524	

2.3.2 บริษัท S : เปรียบเทียบข้อมูลขั้นตอนการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ณ ประเทศกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์และการดำเนินงานจริงของบริษัท

ตารางที่ 1S เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชา ระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
1	การขออนุญาตประกอบกิจการและการจดทะเบียน	<p>จดทะเบียนพาณิชย์ กรณีเป็นธุรกิจประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole-proprietorship) 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (Ordinary partnership) <p>จดทะเบียนนิติบุคคล กรณีเป็นธุรกิจประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) 2) บริษัทจำกัด (Company Limited) 3) บริษัทมหาชน (Public Company) <p>รับผิดชอบโดย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์</p>	<p>แผนกบัญชี (Account Department)</p> <p>เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ</p>
2	การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	รับผิดชอบโดย กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง	
3	การลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	
4	การใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก	มีการใช้สิทธิประโยชน์จากหน่วยงานในประเทศ เช่น ใช้สิทธิขอคืนอากรตาม มาตรา 29 ใช้สิทธิประโยชน์คลังสินค้าทัณฑ์บน เป็นต้น และ มีการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น ใช้สิทธิทางภาษีอากรเพื่อการส่งออก ภายใต้อความตกลงการค้าเสรีของไทย (ประเทศกัมพูชา) เป็นต้น	

ตารางที่ 2S เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการผลิตสินค้าไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
5	การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา	ดำเนินการขอจดทะเบียนนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ กัมพูชา และจดทะเบียนภาษี Patent และ VAT กับกรมสรรพากร กัมพูชา	บริษัทดำเนินการจดทะเบียนในประเทศไทยตามกฎหมาย แต่ไม่ได้มีการดำเนินการจดทะเบียนในนิติบุคคลในกัมพูชา เนื่องจากไม่มีการจัดตั้งบริษัทในกัมพูชา ส่วนบริษัทผู้กระจายสินค้าที่ว่าจ้าง มีการจดทะเบียนบริษัทถูกต้องตามกฎหมายเรียบร้อย
5.1	ข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)	อิง ต าม Prakas No.1045 on Cambodia Standard CS001-2000 Labelling of Food Product	เคยพิจารณากฎหมายฉบับเดียวกัน แต่บริษัทสืบค้นจากเว็บไซต์ของศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร สถาบันอาหาร
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา	ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product กับผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่บรรจุหีบห่อทุกผลิตภัณฑ์	ดำเนินการจดทะเบียน Labelling of Food Product กับทุกผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นกลุ่มเครื่องดื่มทั้งหมด และทุกผลิตภัณฑ์เป็น Finished product
		ข้อมูลในฉลากต้องมีอย่างน้อย ดังนี้ 1) ชื่ออาหาร 2) เครื่องหมายการค้า 3) รายการส่วนผสม 4) ส่วนประกอบสุทธิและน้ำหนักทั้งหมด 5) ชื่อและที่อยู่ผู้รับผิดชอบ 6) คำแนะนำการใช้ (อ้างอิงจาก Prakas No.1045)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของบริษัทเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งขายทั่วโลก จึงยึดตามเอกสาร Codex เป็นหลัก ซึ่ง RA ไทยสืบค้นรายละเอียด Codex จากเว็บไซต์ของศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร สถาบันอาหาร - เอกสาร Codex มีกำหนดให้ข้อมูลในฉลากต้องมีรายละเอียด ซึ่งครอบคลุมกฎหมายของกัมพูชาอยู่แล้ว และมีการระบุถึงข้อมูลอื่นที่ต้องมีในฉลาก เช่น Shelf life (อายุผลิตภัณฑ์) เป็นต้น - RA ไทยเตรียมความถูกต้องของฉลาก และว่าจ้างผู้กระจายสินค้า (Distributor) ให้ขึ้นทะเบียนฯ ซึ่งผู้กระจายสินค้ามักว่าจ้างผู้รับจ้างอิสระ (Freelance) ต่ออีกชั้นหนึ่ง
	ใช้ภาษากัมพูชาในฉลากเป็นหลัก และใช้ภาษาต่างประเทศประกอบได้	- มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ฉลากภาษาอังกฤษเท่านั้น	

			<ul style="list-style-type: none"> - มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ตลาดภาษาไทยเท่านั้น (เพราะว่าจ้างผู้กระจายสินค้าชาวไทย) เนื่องจากบริษัทมีผู้กระจายสินค้าทั้งฝั่งไทยและกัมพูชา - ไม่มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้เฉพาะภาษากัมพูชา - แต่ทั้งนี้ RA ไทยไม่ทราบว่าผู้กระจายสินค้ากัมพูชาจะนำตลาดไปแปลเป็นภาษากัมพูชาเท่านั้นหรือไม่ เพราะเป็นรูปแบบการขาย (จ้างงาน) แบบขายขาด และ RA จะไม่ทราบหากผู้กระจายสินค้านำสินค้าไปแปลเป็นภาษากัมพูชาและขายในตลาด
--	--	--	---

ตารางที่ 2S เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
5.2	การขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	<p>อิงตาม Prakas No.963 on Registration of Industrial Product</p> <p>รับผิดชอบโดย กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขอ 2) ตัวอย่างฉลาก 3) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 4) รายการส่วนผสมที่ใช้ในการผลิต 5) วงจรชีวิตอย่างย่อของผลิตภัณฑ์ (Product cycle) 6) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ 7) หนังสือรับรองการปฏิบัติตามมาตรฐาน <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ขึ้นแบบฟอร์มพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา 2) จ่ายค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงานกำหนด 3) รับเอกสารที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน 	<p>บริษัท ไม่เคยพิจารณา Prakas No.963 และผู้ถูกว่าจ้างที่ทำหน้าที่จดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไม่เคยพิจารณากฎหมายดังกล่าวเช่นกัน</p>

ตารางที่ 2S เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
5.3	การขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขออนุญาตใบรับรองสุขอนามัย 2) หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ (Manufacturing Registration) 3) หนังสือรับรองสิทธิบัตร (Patent Certificate) 4) ส่วนผสม (Specification of ingredient) 5) หนังสือรับรองมาตรฐานจากโรงงานผู้ผลิตสินค้า 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free sale) 7) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอ 2) ยื่นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสารได้จาก One Stop Service 	<p>- ไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate) จากกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>- ไม่ได้ดำเนินการขอใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) จากกรมปศุสัตว์ ประเทศไทยเช่นกัน เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม่เป็นผลิตภัณฑ์นม</p>

ตารางที่ 2S เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
5.4	การขอใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial (Certificate of Microbial Test)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการพิจารณา</p> <p>1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <p>1) ยื่นขอตรวจสอบ Microbiological test กับ ห้องปฏิบัติการ กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>2) ห้องปฏิบัติการตรวจ และผู้ขอตรวจรับเอกสาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัทดำเนินการตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ และได้เอกสาร ใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้า (Certificate of Analysis) ที่ไม่ใช่แค่ตรวจวิเคราะห์ Microbial แต่วิเคราะห์สิ่งอื่นด้วย - ห้องปฏิบัติการที่บริษัทใช้ดำเนินการตรวจวิเคราะห์เป็นห้องปฏิบัติการที่ได้ ISO17025 และทำในประเทศไทย - ค่าใช้จ่ายมากกว่า 15,000 บาทต่อ 1 Recipe - อายุเอกสาร 1 ปี - หากผลิตภัณฑ์มีการผลิตที่ใช้กระบวนการเดิม วัตถุดิบเดิม แสดงให้เห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิต ซึ่งหมายถึงหากตรวจจะได้ผลที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง บริษัทจึงไม่ตรวจใหม่เนื่องจากค่าดำเนินการค่อนข้างสูง

ตารางที่ 2S เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
5.5	การขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการพิจารณา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบคำขออนุญาตจำหน่าย (Local Application Form) 2) Certificate of Good Practice, Good Sanitation, ISO หรือ Equivalent Certificate 3) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน 4) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการกัมพูชา (เฉพาะ Microbial test) 5) ส่วนผสม (Specification from factory) 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ฉบับจริงจากประเทศต้นทาง (Original Certificate of Free Sale from FDA of Country origin) 7) ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) 8) ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก - ถ้ามี (Clinic study – if any) 9) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ตามขนาดบรรจุภัณฑ์ 10) Copy of ISO/GMP/HACCP <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอโดยมีข้อจำกัดเรื่องรูปแบบหรือแบบฟอร์ม 2) ยื่นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสารได้จาก One Stop Service 	<p>- บริษัทไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกรมอาหารและยา กัมพูชา แต่ดำเนินการขอเอกสารดังกล่าวจากออย. ไทย เพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) ในข้อ 5.6</p>

ตารางที่ 2S เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
5.6	การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration)	(ไม่มีในเอกสารแนวทางการจดทะเบียนฯ)	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัท ดำเนิน การ จด ทะ เบี ย น ผ ล ิ ต กั ณ ์ (Product Registration) เพียงอย่างเดียว - จดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา - เอกสารประกอบการดำเนินการ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples) 2. ตัวอย่างฉลาก (Labels) 3. รายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วน 4. หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale) 5. รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification) 6. ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (COA) 7. หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) 8. หนังสือรับรองสิทธิบัตร (Patent Certificated) 9. ใบอนุญาตจากผู้ประกอบการ (Letter of Authorization) - ขั้นตอนการดำเนินการ <ol style="list-style-type: none"> 1. RA ไทยส่งเอกสารประกอบการดำเนินการให้ผู้กระจายสินค้ากัมพูชา 2. ผู้กระจายสินค้าว่าจ้าง Freelance ให้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ 3. Freelance ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา 4. กรมอาหารและยา กัมพูชา พิจารณาและอนุมัติเอกสาร ระยะเวลาดำเนินการ 1 เดือน

ตารางที่ 2S เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
6	การยื่นขอเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานในประเทศ	ยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale)	- เจ้าหน้าที่ทะเบียนของบริษัทในไทยดำเนินการยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale) โดยดำเนินการประมาณ 2 สัปดาห์ ผ่านระบบออนไลน์ และมารับเอกสารด้วยตนเอง ณ อย. ไทย
		รับผิดชอบโดย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	
7	การผ่านพิธีการทางศุลกากรไทย เพื่อส่งออกสินค้า	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	ดำเนินการโดย Export Department ประจำบริษัท และ Shipping (outsouce)
8	การส่งออกสินค้า	ดำเนินการส่งออกสินค้าทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ผ่านตัวแทนเรือหรือผู้ประกอบการขนส่งระหว่างประเทศ	
9	การขอรับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า	ดำเนินการจัดทำแบบขอรับการตรวจคุณสมบัติของสินค้าทางด้านถิ่นกำเนิด เพื่อขอใช้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากร	
10	การผ่านพิธีการศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	จัดเตรียมเอกสารตามขั้นตอนพิธีการศุลกากร เพื่อนำเข้าสินค้าไปยังกัมพูชา ได้แก่ 10.1	
10.1	ใบศุลกากรเพื่อผ่านด่านศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	
10.2	การตรวจสอบสินค้านำเข้า ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	

ตารางที่ 3S เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท S

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท S
11	การรับสิทธิการคืนหรือการชดเชยค่าภาษีอากร	ขอคืนอากรเพื่อการส่งออกตามมาตรา 29	ดำเนินการโดย Export Department ประจำบริษัท และ Shipping (outsouce)
		ขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากร ตามพรบ.ชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524	

2.3.3 บริษัท F : เปรียบเทียบข้อมูลขั้นตอนการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ณ ประเทศกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์และการดำเนินงานจริงของบริษัท

ตารางที่ 1F เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชา ระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
1	การขออนุญาตประกอบกิจการและการจดทะเบียน	<p>จดทะเบียนพาณิชย์ กรณีเป็นธุรกิจประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole-proprietorship) 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (Ordinary partnership) <p>จดทะเบียนนิติบุคคล กรณีเป็นธุรกิจประเภท</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) 2) บริษัทจำกัด (Company Limited) 3) บริษัทมหาชน (Public Company) <p>รับผิดชอบโดย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์</p>	<p>แผนกบัญชี (Account Department) และที่ปรึกษากฎหมาย (Law firm) เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ</p>
2	การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	รับผิดชอบโดย กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง	
3	การลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	
4	การใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก	มีการใช้สิทธิประโยชน์จากหน่วยงานในประเทศ เช่น ใช้สิทธิขอคืนอากรตาม มาตรา 29 ใช้สิทธิประโยชน์คลังสินค้าทัณฑ์บน เป็นต้น และ มีการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น ใช้สิทธิทางภาษีอากรเพื่อการส่งออก ภายใต้อความตกลงการค้าเสรีของไทย (ประเทศกัมพูชา) เป็นต้น	

ตารางที่ 2F เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
5	การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา	ดำเนินการขอจดทะเบียนนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ กัมพูชา และจดทะเบียนภาษี Patent และ VAT กับกรมสรรพากร กัมพูชา	บริษัทไม่ดำเนินการจดทะเบียนหากไม่ได้จัดตั้งบริษัทในกัมพูชา ส่วนบริษัทผู้กระจายสินค้าที่ว่าง มีการจดทะเบียนบริษัทถูกต้องตามกฎหมาย
5.1	ข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)	อ ง ต ำ ม Prakas No.1045 on Cambodia Standard CS001-2000 Labelling of Food Product	เคยพิจารณากฎหมายฉบับนี้ แต่เนื่องจากประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 367) เรื่องการแสดงฉลากของอาหารในภาชนะบรรจุ ของอย.ไทยครอบคลุมมากกว่า ปัจจุบันจึงพิจารณาจากประกาศดังกล่าวเป็นหลัก
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา	ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product กับผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่บรรจุหีบห่อทุกผลิตภัณฑ์	ดำเนินการจดทะเบียน Labelling of Food Product กับทุกผลิตภัณฑ์
		ข้อมูลในฉลากต้องมีอย่างน้อย ดังนี้ 1) ชื่ออาหาร 2) เครื่องหมายการค้า 3) รายการส่วนผสม 4) ส่วนประกอบสุทธิและน้ำหนักทั้งหมด 5) ชื่อและที่อยู่ผู้รับผิดชอบ 6) คำแนะนำการใช้ (อ้างอิงจาก Prakas No.1045)	เจ้าหน้าที่ทะเบียนในไทยพิจารณาตามประกาศของอย. ไทยเป็นหลัก ซึ่งเข้าใจว่าอ้างอิงมาจาก Codex ทำให้ข้อมูลในฉลากครอบคลุมทั้งหมด
		ใช้ภาษากัมพูชาในฉลากเป็นหลัก และใช้ภาษาต่างประเทศประกอบได้	<ul style="list-style-type: none"> - มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภาษาไทยเท่านั้น - ไม่มีผลิตภัณฑ์มีเฉพาะภาษากัมพูชา - ปัจจุบันผู้กระจายสินค้าต้องการฉลากที่มีเฉพาะภาษาไทย โดยไม่มีความต้องการฉลากภาษาอังกฤษหรือกัมพูชาเลย

ตารางที่ 2F เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
5.2	การขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	<p>อิงตาม Prakas No.963 on Registration of Industrial Product</p> <p>รับผิดชอบโดย กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขอ 2) ตัวอย่างฉลาก 3) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 4) รายการส่วนผสมที่ใช้ในการผลิต 5) วงจรชีวิตอย่างย่อของผลิตภัณฑ์ (Product cycle) 6) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ 7) หนังสือรับรองการปฏิบัติตามมาตรฐาน <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ขึ้นแบบฟอร์มพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา 2) ชำยค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงานกำหนด 3) รับเอกสารที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน 	<p>บริษัทไม่เคยพิจารณา Prakas No.963 และผู้ถูกว่าจ้างมีทำหน้าที่จดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไม่เคยพิจารณากฎหมายดังกล่าวเช่นกัน</p> <p>ซึ่งบริษัทเข้าใจว่าผลิตภัณฑ์ของบริษัทไม่เป็นลักษณะของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เช่น เงานะกระป๋อง เป็นต้น ทำให้ไม่เข้าเกณฑ์ที่ต้องขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม</p>

ตารางที่ 2F เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
5.3	การขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขออนุญาตใบรับรองสุขอนามัย 2) หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ (Manufacturing Registration) 3) หนังสือรับรองสิทธิบัตร (Patent Certificate) 4) ส่วนผสม (Specification of ingredient) 5) หนังสือรับรองมาตรฐานจากโรงงานผู้ผลิตสินค้า 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free sale) 7) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอ 2) ขึ้นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสาร ได้จาก One Stop Service 	<p>- ไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate) จากกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>- ดำเนินการขอใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) จากกรมปศุสัตว์ ประเทศไทยเนื่องจากผลิตภัณฑ์ของบริษัทมีผลิตภัณฑ์นม</p>

ตารางที่ 2F เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
5.4	การขอใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการเฉพาะ Microbial (Certificate of Microbial Test)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการพิจารณา</p> <p>1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <p>1) ยื่นขอตรวจสอบ Microbiological test กับ ห้องปฏิบัติการ กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>2) ห้องปฏิบัติการตรวจ และผู้ขอตรวจรับเอกสาร</p>	<p>- RA ไทยดำเนินการจัดทำใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้า (Certificate of Analysis) เป็นประจำอยู่แล้ว</p> <p>- ตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการไทย และต่างประเทศ (บาง Parameter)</p> <p>- เอกสารที่ได้หลังจากการตรวจวิเคราะห์เป็นเพียงผลการวิเคราะห์ ไม่ใช่ใบรับรองแต่อย่างใด</p> <p>- RA ไทยส่งผลการวิเคราะห์ให้ผู้กระจายสินค้านำไปเป็นเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) (หากถูกร้องขอจากผู้กระจายสินค้า)</p>

ตารางที่ 2F เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
5.5	การขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการพิจารณา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบคำขอหนังสือรับรองสุขอนามัย (Local Application Form) 2) Certificate of Good Practice, Good Sanitation, ISO หรือ Equivalent Certificate 3) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน 4) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการกัมพูชา (เฉพาะ Microbial test) 5) ส่วนผสม (Specification from factory) 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ฉบับจริงจากประเทศต้นทาง (Original Certificate of Free Sale from FDA of Country origin) 7) ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) 8) ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก - ถ้ามี (Clinic study – if any) 9) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ตามขนาดบรรจุภัณฑ์ 10) Copy of ISO/GMP/HACCP <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอโดยมีข้อจำกัดเรื่องรูปแบบหรือแบบฟอร์ม 2) ขึ้นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสารได้จาก One Stop Service 	<p>- บริษัทไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกรมอาหารและยา กัมพูชา แต่ดำเนินการขอเอกสารดังกล่าวจากอย. ไทย เพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) ในข้อ 5.6</p>

ตารางที่ 2F เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
5.6	การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration)	(ไม่มีในเอกสารแนวทางการจดทะเบียนฯ)	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัท ดำเนิน การ จด ทะ เบี ย น ผ ล ิ ต กั ณ ์ (Product Registration) เพียงอย่างเดียว - จดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา - เอกสารประกอบการดำเนินการ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples) 2. ตัวอย่างฉลาก (Labels) 3. รายการส่วนผสมที่ <u>ไม่</u>ระบุสัดส่วน 4. หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale) 5. รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification) 6. ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of Analysis) (หากถูกร้องขอ) 7. ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificated) หากถูกร้องขอ - ขั้นตอนการดำเนินการ <ol style="list-style-type: none"> 1. RA ไทยส่งเอกสารประกอบการดำเนินการให้ผู้กระจายสินค้ากัมพูชา 2. ผู้กระจายสินค้าดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา 3. กรมอาหารและยา กัมพูชา พิจารณาและอนุมัติเอกสาร ระยะเวลาดำเนินการ 1 เดือน

ตารางที่ 2F เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
6	การยื่นขอเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานในประเทศ	ยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale) รับผิดชอบ โดย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	- เจ้าหน้าที่ทะเบียนของบริษัทในไทยดำเนินการยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale) โดยดำเนินการประมาณ 2 สัปดาห์ ผ่านระบบออนไลน์ และมารับเอกสารด้วยตนเอง ณ อย. ไทย
7	การผ่านพิธีการทางศุลกากรไทย เพื่อส่งออกสินค้า	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	ดำเนินการโดย Export Department ประจำบริษัท และ Shipping (outsorce)
8	การส่งออกสินค้า	ดำเนินการส่งออกสินค้าทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ผ่านตัวแทนเรือ หรือผู้ประกอบการขนส่งระหว่างประเทศ	
9	การขอรับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า	ดำเนินการจัดทำแบบขอรับการตรวจสอบสมบัติของสินค้าทางด้านถิ่นกำเนิด เพื่อขอใช้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากร	
10	การผ่านพิธีการศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	จัดเตรียมเอกสารตามขั้นตอนพิธีการศุลกากร เพื่อนำเข้าสินค้าไปยังกัมพูชา ได้แก่ 10.1	
10.1	ใบศุลกากรเพื่อผ่านด่านศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	
10.2	การตรวจสอบสินค้านำเข้า ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	

ตารางที่ 3F เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท F

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท F
11	การรับสิทธิการคืนหรือการชดเชยค่าภาษีอากร	ขอคืนอากรเพื่อการส่งออกตามมาตรา 29 ขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากร ตามพรบ.ชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524	ดำเนินการโดย Export Department ประจำบริษัท และ Shipping (outsorce)

2.3.4 บริษัท O : เปรียบเทียบข้อมูลขั้นตอนการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ณ ประเทศกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์และการดำเนินงานจริงของบริษัท

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบขั้นตอนก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชา ระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
1	การขออนุญาตประกอบกิจการและการจดทะเบียน	จดทะเบียนพาณิชย์ กรณีเป็นธุรกิจประเภท 1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole-proprietorship) 2) ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (Ordinary partnership) จดทะเบียนนิติบุคคล กรณีเป็นธุรกิจประเภท 1) ห้างหุ้นส่วน (Partnership) 2) บริษัทจำกัด (Company Limited) 3) บริษัทมหาชน (Public Company) รับผิดชอบโดย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์	แผนกบัญชี (Account Department) เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ
2	การจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	รับผิดชอบโดย กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง	
3	การลงทะเบียนผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	
4	การใช้สิทธิประโยชน์เพื่อการส่งออก	มีการใช้สิทธิประโยชน์จากหน่วยงานในประเทศ เช่น ใช้สิทธิขอคืนอากรตาม มาตรา 29 ใช้สิทธิประโยชน์คลังสินค้าทัณฑ์บน เป็นต้น และ มีการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น ใช้สิทธิทางภาษีอากรเพื่อการส่งออก ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีของไทย (ประเทศกัมพูชา) เป็นต้น	

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างกาส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
5	การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา	ดำเนินการขอจดทะเบียนนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ กัมพูชา และจดทะเบียนภาษี Patent และ VAT กับกรมสรรพากร กัมพูชา	- ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของบริษัท ที่ต้องจดทะเบียนนิติบุคคลในกัมพูชา คือ ผู้นำเข้า (Importer) ที่ได้รับการว่าจ้างจากบริษัทให้เป็นผู้นำเข้าสินค้า กระจายสินค้า และดูแลเรื่องศุลกากร
5.1	ข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)	อิง ต ๑ ม Prakas No.1045 on Cambodia Standard CS001-2000 Labelling of Food Product	ไม่เคยพิจารณากฎหมายฉบับนี้ เพราะใช้กฎหมายของประเทศไทยเป็นหลักในการดำเนินการ
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา	ดำเนินการขอ Labelling of Food Product ที่กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา
		ดำเนินการขอ Labelling of Food Product กับผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มที่บรรจุหีบห่อทุกผลิตภัณฑ์	ดำเนินการจดทะเบียน Labelling of Food Product กับทุกผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มของบริษัท
		ข้อมูลในฉลากต้องมีอย่างน้อย ดังนี้ 1) ชื่ออาหาร 2) เครื่องหมายการค้า 3) รายการส่วนผสม 4) ส่วนประกอบสุทธิและน้ำหนักทั้งหมด 5) ชื่อและที่อยู่ผู้รับผิดชอบ 6) คำแนะนำการใช้ (อ้างอิงจาก Prakas No.1045)	เจ้าหน้าที่ทะเบียนในไทยพิจารณาตามประกาศของอย. ไทยเป็นหลัก ทำให้ข้อมูลในฉลากครอบคลุมทั้งหมด
ใช้ภาษากัมพูชาในฉลากเป็นหลัก และใช้ภาษาต่างประเทศประกอบได้	- มีผลิตภัณฑ์ที่ใช้ฉลากภาษาไทยและภาษาอังกฤษ - ไม่มีผลิตภัณฑ์มีเฉพาะภาษา กัมพูชา - หากบริษัทมีผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าตลาดเยอะ จะจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์ภาษา กัมพูชาเท่านั้น (แต่ปัจจุบันยังไม่มี)		

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
5.2	การขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	<p>อิงตาม Prakas No.963 on Registration of Industrial Product</p> <p>รับผิดชอบโดย กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขอ 2) ตัวอย่างฉลาก 3) หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 4) รายการส่วนผสมที่ใช้ในการผลิต 5) วงจรชีวิตอย่างย่อของผลิตภัณฑ์ (Product cycle) 6) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ 7) หนังสือรับรองการปฏิบัติตามมาตรฐาน <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ขึ้นแบบฟอร์มพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน กัมพูชา 2) จ่ายค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงานกำหนด 3) รับเอกสารที่กระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่และพลังงาน 	บริษัท ไม่เคยพิจารณา Prakas No.963 และผู้นำเข้าสินค้าที่ถูกว่าจ้างไม่เคยพิจารณากฎหมายฉบับนี้เช่นกัน

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
5.3	การขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบฟอร์มคำขอหนังสือรับรองสุขอนามัย 2) หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ (Manufacturing Registration) 3) หนังสือรับรองสิทธิบัตร (Patent Certificate) 4) ส่วนผสม (Specification of ingredient) 5) หนังสือรับรองมาตรฐานจากโรงงานผู้ผลิตสินค้า 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free sale) 7) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอ 2) ยื่นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสารได้จาก One Stop Service 	- ไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate) จากกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
5.4	การขอใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการเฉพาะ Microbial (Certificate of Microbial Test)	รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา	<ul style="list-style-type: none"> - RA ไทยดำเนินการจัดทำใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสินค้า (Certificate of Analysis) เป็นประจำอยู่แล้ว ไม่ได้ทำเฉพาะ Microbial test และดำเนินการตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการของไทย - ตรวจวิเคราะห์หลัก เช่น Salmonella, Heavy metal, E.coli เป็นต้น
		เอกสารประกอบการพิจารณา	
		1) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 3 ตัวอย่าง	
		ขั้นตอนการดำเนินการ	
		1) ยื่นขอตรวจสอบ Microbiological test กับ ห้องปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา	
		2) ห้องปฏิบัติการตรวจ และผู้ขอตรวจรับเอกสาร	

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
5.5	การขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale)	<p>รับผิดชอบโดย กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา</p> <p>เอกสารประกอบการพิจารณา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบคำขอหนังสือรับรองสุขอนามัย (Local Application Form) 2) Certificate of Good Practice, Good Sanitation, ISO หรือ Equivalent Certificate 3) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน 4) ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการกัมพูชา (เฉพาะ Microbial test) 5) ส่วนผสม (Specification from factory) 6) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ฉบับจริงจากประเทศต้นทาง (Original Certificate of Free Sale from FDA of Country origin) 7) ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product Information) 8) ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก - ถ้ามี (Clinic study – if any) 9) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ตามขนาดบรรจุภัณฑ์ 10) Copy of ISO/GMP/HACCP <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมคำขอโดยมีข้อจำกัดเรื่องรูปแบบหรือแบบฟอร์ม 2) ขึ้นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่ One Stop Window ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา 3) จ่ายค่าธรรมเนียม 4) กรมอาหารและยาพิจารณาออกหนังสือรับรอง 5) ผู้ยื่นขอรับเอกสารได้จาก One Stop Service 	<p>- บริษัทไม่เคยดำเนินการขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากกรมอาหารและยา กัมพูชา แต่ดำเนินการขอเอกสารดังกล่าวจากออย. ไทย เพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) ในข้อ 5.6</p>

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
5.6	การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration)	(ไม่มีในเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ)	<ul style="list-style-type: none"> - บริษัท ดำเนิน การ จด ทะ เบี ย น ผ ล ิ ต กั ณ ์ (Product Registration) เพียงอย่างเดียว - จดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา - เอกสารประกอบการดำเนินการ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples) 2. ตัวอย่างฉลาก (Labels) 3. รายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วน 4. หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale) 5. ใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of Analysis) 6. หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร (Manufacturing Certificated) หรือ หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO (Certificate of ISO) 7. เอกสารฮาลาล (Halal Certificated) <p>ขั้นตอนการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. RA ไทยส่งเอกสารประกอบการดำเนินการให้ Local Officer ที่ประจำ ณ กัมพูชา 2. Local Officer ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ และรับเอกสารจากกรมอาหารและยา ด้วยตนเอง ส่งเอกสารที่ได้ให้ Importer เพื่อให้ Importer ใช้ประกอบการนำเข้าสินค้า กระจายสินค้า และพิธีการต่าง ๆ ทางศุลกากรต่อไป

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบขั้นตอนระหว่างการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
6	การยื่นขอเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานในประเทศ	ยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale)	- เจ้าหน้าที่ทะเบียนของบริษัทในไทยดำเนินการยื่นขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์อาหาร (Certificate of Free Sale) โดยดำเนินการประมาณ 2 สัปดาห์ ผ่านระบบออนไลน์ และมารับเอกสารด้วยตนเอง ณ อย. ไทย
		รับผิดชอบโดย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	
7	การผ่านพิธีการทางศุลกากรไทย เพื่อส่งออกสินค้า	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	ดำเนินการ โดย Importer กัมพูชา
8	การส่งออกสินค้า	ดำเนินการส่งออกสินค้าทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ผ่านตัวแทนเรือหรือผู้ประกอบการขนส่งระหว่างประเทศ	
9	การขอรับหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า	ดำเนินการจัดทำแบบขอรับการตรวจคุณสมบัติของสินค้าทางด้านถิ่นกำเนิด เพื่อขอใช้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีศุลกากร	
10	การผ่านพิธีการศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	จัดเตรียมเอกสารตามขั้นตอนพิธีการศุลกากร เพื่อนำเข้าสินค้าไปยังกัมพูชา ได้แก่ 10.1	
10.1	ใบศุลกากรเพื่อผ่านด่านศุลกากร ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	
10.2	การตรวจสอบสินค้านำเข้า ณ ประเทศกัมพูชา	รับผิดชอบโดย กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง ประเทศกัมพูชา	

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบขั้นตอนหลังการส่งออกผลิตภัณฑ์ฯ ไปยังประเทศกัมพูชาระหว่างเอกสารการดำเนินงานและการดำเนินการจริงของบริษัท O

ที่	เรื่อง	รายละเอียด	
		เอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ	การดำเนินงานของบริษัท O
11	การรับสิทธิการคืนหรือการชดเชยค่าภาษีอากร	ขอคืนอากรเพื่อการส่งออกตามมาตรา 29	ดำเนินการ โดย Importer กัมพูชา
		ขอรับเงินชดเชยค่าภาษีอากร ตามพรบ.ชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524	

เมื่อพิจารณาเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ในประเทศกัมพูชาเทียบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบริษัทที่มีประสบการณ์การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นมในประเทศกัมพูชา พบว่ามีทั้งส่วนที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน มีรายละเอียด 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออกสินค้าจัดจำหน่ายในประเทศกัมพูชา

จากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชา ได้มีการกล่าวถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจดทะเบียน ซึ่งผู้ที่จะจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ต้องติดต่อประสานงาน ในลำดับที่ 5 หัวข้อการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา (หน้า 50-53) ระบุว่าหากบริษัทใดต้องการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มไปยังประเทศกัมพูชาจะต้องดำเนินการขอเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศกัมพูชา ก่อน ดังนี้

ตารางที่ 4 หน่วยงานในกัมพูชาและประเภทการขอเอกสารที่บริษัทต้องดำเนินการ จากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนฯ

หน่วยงาน	ลำดับที่	หน้า	ประเภทการขอเอกสาร
กระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน	5.1	50	ข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)
	5.2	50	การขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา	5.3	51	การขึ้นขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)
	5.4.1	51	การขอเอกสารผลการทดสอบจากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial (Certificate of Analysis: Microbial Testing)
	5.4.2	52	การขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จากประเทศกัมพูชา (Certificate of Free Sale Cambodia)

ที่มา : เอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ กัมพูชา

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าบริษัทต้องประสานกับกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน เพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและศึกษาข้อกำหนดด้านฉลาก และประสานกับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา เพื่อดำเนินการขอเอกสาร 3 เอกสาร ได้แก่ ใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate) เอกสารผลการทดสอบจากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial (Certificate of Analysis: Microbial Testing) และ ใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากประเทศกัมพูชา (Certificate of Free Sale from Cambodia)

เมื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับบริษัทที่มีประสบการณ์การจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นมในกัมพูชาแล้วนั้น บริษัทให้ข้อมูลว่าได้ดำเนินการขอจดทะเบียนเพียงอย่างเดียว คือ การขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) โดยจะประสานงานกับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชาเท่านั้น ไม่เคยประสานงานกับกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงานแต่อย่างใด เช่นเดียวกันกับผู้ว่าจ้างที่ถูกว่าจ้างจากบริษัทก็ไม่เคยดำเนินการร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงานเช่นกัน

ประเด็นที่ 2 เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา

จากเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในประเทศกัมพูชาระบุถึงเอกสารที่ต้องใช้ในการดำเนินการจดทะเบียนประเภทต่าง ๆ ก่อนการส่งออกผลิตภัณฑ์มาจำหน่ายในกัมพูชา ในลำดับที่ 5 หัวข้อการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา (หน้า 50-53) บริษัทต้องจัดเตรียมเอกสารเพื่อประกอบการดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 5 เอกสารประกอบการดำเนินการในแต่ละเรื่องการขออนุญาต เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ฯ ในกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ

ที่.	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)	5.1 ชื่อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)	5.2 การขึ้นจดทะเบียน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	5.3 การขึ้นขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)	5.4 การขอเอกสารผลการทดสอบ จากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial	5.5 การขอใบรับรองการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ จากประเทศกัมพูชา (Certificate of Free Sale Cambodia)
1	แบบฟอร์มคำขอ	Application form		/	/		/
2	ตัวอย่างฉลาก	Label Samples		/			
3	หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	Trade Mark		/			
4	รายการส่วนผสม	Ingredient Lists		/	/		/
5	วงจรชีวิตอย่างย่อ	Product Cycle		/			
6	ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	Product Samples		/	/	/	/
7	หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, GHP, HACCP	GMP, GHP, HACCP Certificated		/	/		/
8	หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO	ISO Certificated					/
9	หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ	Manufacturing Registration			/		
10	หนังสือรับรองสิทธิบัตร	Patent Certificate			/		
11	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากกัมพูชา	Certificate of Free Sale from Cambodia			/		
12	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศต้นทาง	Certificate of Free Sale from FDA origin					/
13	ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ)	COA from Factory (Certificated of Analysis)					/
14	ใบรับรองผลการวิเคราะห์เฉพาะ Microbial	COA Microbial Test from Cambodia					/
15	รายละเอียดผลิตภัณฑ์	Product Specification					/
16	ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก	Clinical Study					/

ที่มา : เอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ กัมพูชา

จากตารางที่ 2 แสดงถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการดำเนินการแต่ละประเภทการขอใบรับรอง ซึ่งบริษัทต้องดำเนินการหากต้องการนำผลิตภัณฑ์เข้ามาจำหน่ายในกัมพูชา โดยการขอใบรับรองแต่ละประเภทจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบการดำเนินการแบบที่แตกต่างกันไป

เมื่อพิจารณาจากการดำเนินการจริงของบริษัทที่มีประสบการณ์ ตามประเด็นที่ 1 ที่สรุปว่าบริษัทดำเนินการจดทะเบียนเพียงอย่างเดียว คือ การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) ซึ่งบริษัทจะจัดเตรียมเอกสารประกอบการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เพื่อมอบให้แก่ผู้ประสานงานที่อยู่ในกัมพูชา โดยแต่ละใช้เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์แตกต่างกันไปในแต่ละบริษัท ดังนี้

ตารางที่ 6 เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration) ของบริษัท D, บริษัท S, บริษัท F และบริษัท O

ที่.	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)	บริษัท D	บริษัท S	บริษัท F	บริษัท O
1	แบบฟอร์มคำขอ	Application form	/	/	/	/
2	ตัวอย่างฉลาก	Label Samples	/	/	/	/
3	หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	Trade Mark	x	/	x	x
4	รายการส่วนผสม	Ingredient Lists	/	/	/	/
5	วงจรชีวิตอย่างย่อ	Product Cycle	x	x	x	x
6	ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	Product Samples	/	/	/	/
7	หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, GHP, HACCP	GMP, GHP, HACCP Certified	*	x	x	x
8	หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO	ISO Certified	x	x	x	**
9	หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ	Manufacturing Registration	x	x	x	x
10	หนังสือรับรองสิทธิบัตร	Patent Certificate	x	/	x	x
11	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากกัมพูชา	Certificate of Free Sale from Cambodia	x	x	x	x
12	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศต้นทาง	Certificate of Free Sale from FDA origin	*	/	/	/
13	ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ)	COA from Factory (Certificated of Analysis)	x	/	/	/
14	ใบรับรองผลการวิเคราะห์เฉพาะ Microbial	COA Microbial Test from Cambodia	x	x	x	x
15	รายละเอียดผลิตภัณฑ์	Product Specification	/	/	/	x
16	ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก	Clinical Study	x	x	x	x
เอกสารเพิ่มเติม						
17	ใบรับรองสุขอนามัย	Health Certificated	*	x	/	x
18	ใบอนุญาตจากผู้ประกอบการ	Letter of Authorization	x	/	x	x
19	เอกสารฮาลาล	Halal Certificate	x	x	x	/
20	หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร	Manufacturing Certificated	x	x	x	**

ที่มา : เอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ กัมพูชาและจากการสัมภาษณ์

หมายเหตุ

* : บริษัท D ใช้เอกสารอย่างใดอย่างหนึ่ง

** : บริษัท O ใช้เอกสารอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ และการดำเนินการจริงของบริษัท พบว่าเอกสารประกอบการดำเนินการมีทั้งเอกสารที่สอดคล้องกันและเอกสารต่างแตกต่างกัน ซึ่งจะมี 5 เอกสารที่บริษัทไม่ได้ใช้ประกอบการดำเนินการเลย ได้แก่ ลำดับที่5) วงจรชีวิตอย่างย่อ (Product Cycle) ลำดับที่9) หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ (Manufacturing Registration) ลำดับที่11) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากกัมพูชา (Certificate of Free Sale from Cambodia) ลำดับที่14) ใบรับรองผลการวิเคราะห์เฉพาะ Microbial (COA Microbial Test from Cambodia) และ ลำดับที่16) ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก (Clinical Study) โดยบริษัทให้ข้อมูลถึงสาเหตุที่ไม่ใช้เอกสารดังกล่าว ดังนี้

ลำดับที่5) วงจรชีวิตอย่างย่อ (Product Cycle) บริษัทให้ข้อมูลว่าบริษัทมักให้รายละเอียดอายุผลิตภัณฑ์ (Shelf life) มากกว่า ซึ่งจะถูกระบุในฉลาก เนื่องจากถือเป็นอีกหนึ่งข้อมูลที่กฎหมายกระทรวงสาธารณสุขไทยกำหนดให้ต้องมีการระบุ

ลำดับที่9) หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ (Manufacturing Registration) บริษัทให้ข้อมูลว่าหากหนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจนั้นหมายถึง เอกสารของบริษัทเรื่องนิติบุคคล บริษัทจะไม่จำเป็นต้องแนบเพื่อขอดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ แต่ทุกบริษัทที่อยู่ในกระบวนการทำงานส่วนแล้วแต่จดทะเบียนนิติบุคคลแล้วทั้งสิ้น ทั้งบริษัทผู้ว่าจ้าง บริษัทของผู้กระจายสินค้า รวมถึงบริษัทที่มีฐานการผลิตในกัมพูชา

ลำดับที่11) หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากกัมพูชา (Certificate of Free Sale from Cambodia) บริษัทให้ข้อมูลว่าเนื่องจากหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์ต้องมาจากประเทศของผู้ผลิต ดังนั้น ไม่จำเป็นต้องมีเอกสารหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศปลายทาง

ลำดับที่14) ใบรับรองผลการวิเคราะห์เฉพาะ Microbial ที่ออกจากกัมพูชา (COA Microbial Test from Cambodia) บริษัทให้ข้อมูลว่าบริษัทได้จัดทำการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ แต่ไม่ได้ทำแค่ Microbial Test อีกทั้งยังดำเนินการในห้องปฏิบัติการในประเทศไทย ซึ่งไม่ใช่ห้องปฏิบัติการในกัมพูชาแต่อย่างใด

ลำดับที่16) ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก (Clinical Study) บริษัทให้ข้อมูลว่าไม่ได้จัดทำเอกสารดังกล่าวเนื่องจากผลิตภัณฑ์ไม่ใช่กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหารวัตถุประสงค์พิเศษ

นอกเหนือจากเอกสารประกอบการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ ที่ปรากฏในเอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ฯ แล้ว บริษัทยังใช้เอกสารเพิ่มเติม ได้แก่ ลำดับที่17) ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificated) ลำดับที่18) ใบอนุญาตจากผู้ประกอบการ (Letter of Authorization) ลำดับที่19) เอกสารฮาลาล (Halal Certificate) และ ลำดับที่20) หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร (Manufacturing Certificated) ซึ่งแต่ละบริษัทจะใช้เอกสารประกอบการดำเนินการเพิ่มเติมเหล่านี้แตกต่างกันไป

อีกทั้งรายละเอียดในเอกสารประกอบการดำเนินการบางรายการยังมีข้อมูลภายในที่แตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ ลำดับที่4) รายการส่วนผสม (Ingredient Lists) แม้ทุกบริษัทจะต้องแนบเอกสารรายการส่วนผสมเพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เหมือนกัน แต่รายการส่วนผสมที่ใช้มีความแตกต่างกัน โดยมี 2 ประเภทคือ 1) รายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วน โดยบริษัทจะแนบรายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วนการใช้ในผลิตภัณฑ์เป็นหน่วยร้อยละ และ 2) รายการส่วนผสมที่ไม่ระบุสัดส่วน ซึ่งบริษัทจะแนบรายการส่วนผสมที่ไม่ระบุสัดส่วนที่ใช้ในผลิตภัณฑ์ เนื่องจากถือนโยบายรักษาความลับของสูตรการผลิตผลิตภัณฑ์ของบริษัท โดยจะให้รายการส่วนผสมในรูปแบบที่เหมือนฉลากที่ติดกับผลิตภัณฑ์ โดยการแนบเอกสารรายการส่วนผสมทั้ง 2 รูปแบบนี้ แม้จะมีความแตกต่างกัน แต่เมื่อผู้กระจายสินค้าและเจ้าหน้าที่ประจำบริษัท ณ กัมพูชานำไปใช้ประกอบการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ ณ กรมอาหารและยา กัมพูชา ล้วนได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น และไม่เกิดผลกระทบใดๆ ต่อการดำเนินการ

ประเด็นที่ 3 กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ที่ใช้ประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ และ แหล่งการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการพิจารณาเรื่องข้อกฎหมาย รวมถึงระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มในกัมพูชา เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ และการดำเนินงานจริงของบริษัทพบว่ามีทั้งกฎหมายที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานจริงของบริษัท เช่น ในเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ ระบุถึง Prakas No.963 on Registration of Industrial Product ที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ของกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา ซึ่งในการดำเนินการจริงของบริษัทนั้น ไม่ได้พิจารณา Prakas No.963 on Registration of Industrial Product ดังกล่าว รวมถึงผู้กระจายสินค้าที่รับทราบว่าจ้างจากบริษัทก็ ไม่เคยพิจารณากฎหมายฉบับดังกล่าวเช่นกัน ทำให้เมื่อไม่ได้พิจารณากฎหมายดังกล่าว ทำให้ไม่ได้ดำเนินการขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมด้วย แต่จากการดำเนินการมา บริษัทและผู้กระจายสินค้าไม่เคยได้รับผลกระทบใด หรือปัญหาใด จากการที่ไม่ได้ศึกษา Prakas No.963 on Registration of Industrial Product และไม่ได้ขึ้นจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ในเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนฯ ยังระบุถึง Prakas No. 1045 on Cambodia Standard CS001-2000 Labelling of Food Product ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกำหนดด้านฉลากของผลิตภัณฑ์ที่จะจดทะเบียนในกัมพูชา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า มีเพียงบริษัทเดียวที่เคยศึกษากฎหมายฉบับดังกล่าว แต่ไม่ได้สืบค้นจากกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา ที่เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดด้านฉลากแต่อย่างใด แต่สืบค้นจากแหล่งข้อมูลอื่น คือ ศูนย์อัคริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร สถาบันอาหารของประเทศไทย ที่เป็นหน่วยงานที่ให้บริการข้อมูลด้านการค้าและเทคโนโลยี การบริการด้านการตรวจวิเคราะห์ การประสานความร่วมมือเพื่อการแก้ไขปัญหา และยกระดับขีดความสามารถของอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งศูนย์อัคริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหารจะรวบรวมกฎหมาย ประกาศ กฎฎีกา รวมถึงหนังสือเวียน ที่เป็นรายละเอียดของประเทศต่าง ๆ ไว้ รวมถึงประเทศกัมพูชาด้วย ทั้งนี้ แม้บริษัทดังกล่าวจะศึกษากฎหมายข้อบังคับจากศูนย์อัคริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งมีรายละเอียดของ Prakas No. 1045 on Cambodia Standard CS001-2000 Labelling of Food Product อยู่ โดยระบุว่าฉลากผลิตภัณฑ์ต้องเป็นภาษากัมพูชา และมีภาษาต่างประเทศประกอบได้ แต่ผู้กระจายสินค้าที่เป็นผู้รับการว่าจ้างจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้บริษัทระบุว่าฉลาก หากใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยไม่มีภาษากัมพูชา ก็สามารถดำเนินการขอจดทะเบียนได้เช่นกัน ทำให้บริษัทไม่ได้จัดทำฉลากภาษากัมพูชาเลย อีกทั้งแม้จะใช้ฉลากภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ก็สามารถดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จนสำเร็จได้

นอกเหนือจากแหล่งข้อมูลจากศูนย์อัคริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหารแล้ว บริษัทยังสืบค้นข้อมูลเรื่องอื่น ๆ จากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เช่น ประกาศของกระทรวงสาธารณสุขไทย ที่สามารถสืบค้นได้ง่ายในเสิร์ชเอนจิน (Search Engine) ทั่วไป ซึ่งบริษัทให้ข้อมูลว่าการอ้างอิงประกาศของกระทรวงสาธารณสุขไทยเป็นหลักนั้นครอบคลุมการกฎหมายที่กัมพูชาใช้ด้วย อีกทั้งการดำเนินงานส่วนมากของกรมอาหารและยา กัมพูชาจะอ้างอิงสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของไทย และอีกแหล่งข้อมูลคือ อีกหนึ่งตัวอย่างคือ เว็บไซต์ของ Food and Agriculture Organization of the United Nations ที่มีข้อมูลบอกวิธีการจัดประเภทผลิตภัณฑ์ในหัวข้อ Codex Alimentarius International Food Standard หมวดหมู่ CXS 192-1995 General Standard for Food Additives ซึ่งศูนย์อัคริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหารมีข้อมูลของ Codex Alimentarius International Food Standard ฉบับแปลเป็นภาษาไทยเช่นกัน อีกทั้งสำหรับบริษัทที่มีนโยบายให้จัดเก็บข้อมูลและวิธีการทำงานไว้ จะมี Internal guideline ของตนเอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาจากแหล่งข้อมูลของบริษัทเพื่อเป็นแนวทางเดียวกันในการปฏิบัติงาน

2.4 ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ผู้ประสานงานชาวกัมพูชา

การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประสานงานชาวกัมพูชาถึงการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ผู้ประสานงานให้ข้อมูลว่าเอกสารที่จะได้จากการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชานั้น คือ เอกสาร **Food Hygiene Certificate** ซึ่งเป็นเอกสารขึ้นชั้นการได้รับอนุญาตให้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกัมพูชา มีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา 2 กลุ่ม คือเอกสารสำหรับการพิจารณาผลิตภัณฑ์ (Classify) และ เอกสารสำหรับประกอบการขอจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา ดังนี้

กระบวนการที่ 1 ส่งเอกสารให้ผู้ประสานงาน เพื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์ (Classify) ประกอบด้วย

1. ตัวอย่างฉลาก (Label Samples)
2. รายการส่วนผสม (Ingredient Lists)
3. รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification)

เอกสารทั้ง 3 ชนิดข้างต้น ผู้ประกอบการต้องจัดส่งให้ผู้ประสานงานก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้ผู้ประสานงานทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปขอจดทะเบียน และผู้ประสานงานจะระบุเอกสารเพิ่มเติมที่ต้องการเป็นลำดับถัดไป โดยผู้ประกอบการสามารถให้รายละเอียดตัวอย่างฉลาก รายการส่วนผสม และรายละเอียดผลิตภัณฑ์ได้ผ่านข้อมูลฉลากผลิตภัณฑ์ที่เป็น Artwork หรือรูปภาพที่ปรากฏในผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะระบุข้อมูลข้างต้นไว้ครบถ้วน

กระบวนการที่ 2 ส่งเอกสารเพิ่มเติม เพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา

1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples)
2. หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP หรือ HACCP หรือ ISO
3. ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (Certificate of Analysis)
4. เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า (Cambodia MOC Certificate of Imported Company)
5. เอกสารรับรองการเสียภาษี (Patent; Tax Certificate)

หากผู้ประกอบการจัดเตรียมเอกสารครบถ้วนและถูกต้องแล้ว และส่งมอบให้ผู้ประสานงานกัมพูชา จากนั้นผู้ประสานงานกัมพูชาจะนำเอกสารทั้งหมด และตัวอย่างผลิตภัณฑ์ไปดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ณ กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสาร Food Hygiene Certificate โดยมีระยะเวลาดำเนินการประมาณ 1-2 เดือน มีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังตาราง

ตารางที่ 7 ขั้นตอนการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จากการสัมภาษณ์จากผู้ประสานงานกัมพูชา

ที่	ผู้ดำเนินการ	การดำเนินการ	ระยะเวลาการดำเนินการ	หมายเหตุ
1.	ผู้ประกอบการไทย	<p>จัดเตรียมเอกสารและตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อประกอบการขอจดทะเบียน</p> <p>กระบวนการที่ 1 ส่งเอกสารให้ผู้ประสานงาน เพื่อพิจารณากลุ่มผลิตภัณฑ์ (Classify) ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างฉลาก (Label Samples) 2. รายการส่วนผสม (Ingredient Lists) 3. รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification) <p>กระบวนการที่ 2 ส่งเอกสารเพิ่มเติม เพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples) 2. หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP หรือ HACCP หรือ ISO 3. ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (Certificate of Analysis) 4. เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า (Cambodia MOC) 5. เอกสารรับรองการเสียภาษี (Patent; Tax Certificate) 	1 วัน	-
2.	ผู้ประสานงานกัมพูชา	ตรวจสอบเอกสารและตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ และยื่นคำร้องขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ณ กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา	1 วัน	<p>เวลาทำการ</p> <p>วันจันทร์ ถึง ศุกร์</p> <p>- 8:00 - 12:00</p> <p>- 14:00 - 17:00</p>
3.	ผู้ประสานงานกัมพูชา	ชำระค่าบริการที่ One window service	1 วัน	500,000 เรียลกัมพูชา (ประมาณ 4,000 บาท)
4.	กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา	ตรวจสอบเอกสารและตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ (Quality Testing)	2-3 สัปดาห์ หรือมากกว่า ขึ้นอยู่กับกระบวนการทำงาน	ผู้ประสานงานไม่ทราบรายละเอียดและขั้นตอนการตรวจสอบของกระทรวงสาธารณสุข

5.	-	Food Hygiene Certificate ที่จะได้รับ หากกระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา ตรวจสอบเอกสารและอนุมัติคำร้องขอ คือ - ใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Certificate of Free Sale) <u>หรือ</u> - ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) โดยผู้ประกอบการจะได้รับเอกสารใต้นั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจของ กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา	-	-
6.	ผู้ประกอบการกัมพูชา	รับใบรับรองที่ได้จากข้อ 5., แจ้งความคืบหน้าให้ผู้ประกอบการไทย และจัดส่งเอกสารฉบับจริง	1 วัน	-

ที่มา: ผู้ประสานงานกัมพูชา

หมายเหตุ กระบวนการและระยะเวลาดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงได้

ตารางที่ 8 สรุปเอกสารที่ผู้ประกอบการต้องใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

กระบวนการ	ชื่อเอกสาร	เอกสารของ	
		บริษัทผู้ผลิต (ไทย)	บริษัทผู้นำเข้า (กัมพูชา)
กระบวนการที่ 1	ส่งเอกสารให้ผู้ประสานงาน เพื่อพิจารณาในกลุ่มผลิตภัณฑ์ (Classify)		
	1. ตัวอย่างฉลาก (Label Samples)	/	
	2. รายการส่วนผสม (Ingredient Lists)	/	
	3. รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification)	/	
กระบวนการที่ 2	ส่งเอกสารเพิ่มเติม เพื่อใช้ประกอบการขอจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา		
	1. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ (Product Samples)	/	
	2. หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP หรือ HACCP หรือ ISO	/	
	3. ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (Certificate of Analysis)	/	
	4. เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า (Cambodia MOC Certificate of Imported Company)		/
	5. เอกสารรับรองการเสียภาษี (Patent; Tax Certificate)		/

ที่มา: ทีมวิจัย

เมื่อเปรียบเทียบเอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรม
อาหารและยา กัมพูชาต้องจัดเตรียม โดยพิจารณาจากเอกสารคู่มือการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ในกัมพูชา การสัมภาษณ์
ผู้ประกอบการ และการสัมภาษณ์ผู้ประสานงานกัมพูชา พบความแตกต่างของเอกสารที่ต้องใช้ ดังนี้

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบรายการเอกสารที่ใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

ที่	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)	รายงานการปฏิบัติงาน รอบที่ 1					รายงานการปฏิบัติงาน รอบที่ 2
			เอกสาร คู่มือ	บริษัท D	บริษัท S	บริษัท F	บริษัท O	ผู้ประสานงานกัมพูชา (Agency)
1	แบบฟอร์มคำขอ	Application form	/	/	/	/	/	/ (Agency เปรียบเทียบ)
2	ตัวอย่างฉลาก	Label Samples	/	/	/	/	/	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 1)
3	หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	Trade Mark	/	x	/	x	x	x
4	รายการส่วนผสม	Ingredient Lists	/	/	/	/	/	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 1)
5	วงจรชีวิตอย่างย่อ	Product Cycle	/	x	x	x	x	x
6	ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	Product Samples	/	/	/	/	/	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 2)
7	หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, GHP, HACCP	GMP, GHP, HACCP Certificated	/	Δ	x	x	x	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 2)
8	หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO	ISO Certificated	/	x	x	x	◇	
9	หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ	Manufacturing Registration	/	x	x	x	x	x
10	หนังสือรับรองสิทธิบัตร (คือ Tax Certificate)	Patent Certificate	/	x	/	x	x	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 2)
11	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศต้นทาง	Certificate of Free Sale from FDA origin	/	Δ	/	/	/	x
12	ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ)	COA from Factory (Certificated of Analysis)	/	x	/	/	/	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 2)
13	ใบรับรองผลการวิเคราะห์เฉพาะ Microbial	COA Microbial Test from Cambodia	/	x	x	x	x	x
14	รายละเอียดผลิตภัณฑ์	Product Specification	/	/	/	/	x	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 1)
15	ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก	Clinical Study	/	x	x	x	x	x
16	ใบรับรองสุขอนามัย	Health Certificated		Δ	x	/	x	x
17	ใบอนุญาตจากผู้ประกอบการ	Letter of Authorization		x	/	x	x	x
18	เอกสารฮาลาล	Halal Certificate		x	x	x	/	x
19	หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร	Manufacturing Certificated		x	x	x	◇	x
20	เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า	Cambodia MOC Certificate of Imported Company		x	x	x	x	/ (ใช้ในกระบวนการที่ 2)

ที่มา: รายงานการปฏิบัติงาน รอบที่ 1 ของที่มิวจัดประกอบผลการศึกษาฉบับปัจจุบัน

หมายเหตุ Δ บริษัท D ใช้เอกสารอย่างใดอย่างหนึ่ง, ◇ บริษัท O ใช้เอกสารอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากตารางข้างต้น ทำให้เห็นความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานจากเอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ กัมพูชา และข้อมูลจากผู้ประสานงานกัมพูชา พบว่า ในเอกสารระบุว่าผู้ประกอบการที่ประสงค์จะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกัมพูชา จะต้องดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate) ขอเอกสารผลการทดสอบ จากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial ขอใบรับรองการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากประเทศกัมพูชา (Certificate of Free Sale Cambodia) และดำเนินการเกี่ยวกับฉลากตามข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product) แต่ข้อมูลจากผู้ประสานงาน กัมพูชาระบุถึงการดำเนินการจดทะเบียน Food Hygiene Certificate เท่านั้น

ตารางที่ 10 เอกสารประกอบการดำเนินการในแต่ละเรื่องการขออนุญาต เพื่อจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในกัมพูชา จากเอกสารแนวทางการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์

ที่.	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)	5.1 ข้อกำหนดด้านฉลาก (Labelling of Food Product)	5.2 การขึ้นจดทะเบียน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	5.3 การขึ้นขอใบรับรองสุขอนามัย (Hygiene Certificate)	5.4.1 การขอเอกสารผลการทดสอบ จากห้องปฏิบัติการ เฉพาะ Microbial	5.5 การขอใบรับรองการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ จากประเทศกัมพูชา (Certificate of Free Sale Cambodia)
1	แบบฟอร์มคำขอ	Application form		/	/		/
2	ตัวอย่างฉลาก	Label Samples		/			
3	หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	Trade Mark		/			
4	รายการส่วนผสม	Ingredient Lists		/	/		/
5	วงจรชีวิตอย่างย่อ	Product Cycle		/			
6	ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	Product Samples		/	/	/	/
7	หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, GHP, HACCP	GMP, GHP, HACCP Certified		/	/		/
8	หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO	ISO Certified					/
9	หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ	Manufacturing Registration			/		
10	หนังสือรับรองสิทธิบัตร	Patent Certificate			/		
11	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศต้นทาง	Certificate of Free Sale from FDA origin			/		/
12	ใบรับรองผลการวิเคราะห์จากโรงงาน (ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ)	COA from Factory (Certificated of Analysis)					/
13	ใบรับรองผลการวิเคราะห์เฉพาะ Microbial	COA Microbial Test from Cambodia					/
14	รายละเอียดผลิตภัณฑ์	Product Specification					/
15	ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก	Clinical Study					/

ที่มา : เอกสารแนวทางการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ กัมพูชา

2.5 การดำเนินการติดต่อประสานงานระหว่างผู้ประกอบการและผู้ประสานงานกัมพูชา

หัวข้อนี้เป็นการระบุถึงการดำเนินงานของทีมวิจัยในระยะเวลาที่ผ่านมา ที่ทีมวิจัยเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ประกอบการที่ประสงค์จะนำผลิตภัณฑ์ไปจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา และผู้ประสานงานชาวกัมพูชาที่มีหน้าที่จดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา โดยเริ่มสำรวจผู้ประกอบการที่มีความสนใจเข้าร่วม โครงการ และดำเนินการประสานงานกับผู้ประสานงานกัมพูชา มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 การสำรวจผู้ประกอบการที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ

เมื่อทีมวิจัยวางแผนการดำเนินการช่วงเดือน พฤษภาคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2563 เรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยจึงดำเนินการตามแผนงาน โดยจากตารางที่ 1 ในหัวข้อที่ 1 นั้นระบุการดำเนินงานของทีมวิจัย ผู้ประสานงาน และผู้ประกอบการ ทีมวิจัยเริ่มสำรวจผู้ประกอบการที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม โครงการ โดยทีมได้จัดทำแบบสำรวจความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา ในรูปแบบของ Google Form และจัดส่งให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องของแต่ละบริษัทที่มีการติดต่อไว้เบื้องต้น โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 11 แบบสำรวจความต้องการเข้าร่วมโครงการ (Google Form)

แบบสำรวจความต้องการของบริษัท ในการเข้าร่วมโครงการ
การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นม ณ ประเทศกัมพูชา

เนื่องด้วยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้จัดทำโครงการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหาร ประเภทเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นม ณ ประเทศกัมพูชาขึ้น เพื่อศึกษาขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสม และนำบทสรุปจากผลการดำเนินงานเสนอประกอบการวางแผนแก้ไขปัญหาการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ในเวทีการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในอนาคต

- แผนการดำเนินงาน

วัน / เดือน / ปี	การดำเนินการ
1 พ.ค. 2563 - 15 พ.ค. 2563	สำรวจบริษัทที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ
16 พ.ค. 2563 - 15 มิ.ย. 2563	บริษัทที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการจัดเตรียมเอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์
16 มิ.ย. 2563 - 30 มิ.ย. 2563	ทีมงานในนามสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาประสานกับผู้ประสานงานที่กัมพูชาเพื่อจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์
1 ก.ค. 2563 - 20 ก.ค. 2563	ผู้ประสานงานดำเนินการยื่นเอกสารและขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ กับกรมอาหารและยา กัมพูชา และอาจมีการขอเอกสารประกอบการดำเนินการเพิ่มเติมจากบริษัท

หมายเหตุ การดำเนินการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

- **ชยบวชท** _____
- **บริษัทท่านมีความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ หรือไม่**
- สนใจ (ตอบแบบสำรวจ ส่วนที่ 1-3)
- ไม่สนใจ (กรุณาคัดส่งคำตอบและสิ้นสุดการตอบแบบสำรวจ)
- อื่น ๆ _____
- **สาเหตุ (กรณีไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ)** _____

ส่วนที่ 1 จาก 3

ผลิตภัณฑ์ที่จะนำเข้าร่วมโครงการ

ชื่อบริษัทและผลิตภัณฑ์ที่มีแผนจะนำเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ณ กัมพูชา

- **ชื่อผลิตภัณฑ์** _____
- **ประเภทผลิตภัณฑ์**
- เครื่องดื่ม
- นม
- อื่น ๆ _____

ส่วนที่ 2 จาก 3

เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ณ กัมพูชา (เลือก หากบริษัทมีเอกสารดังกล่าวแล้ว)

- เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์
 - หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย (Certificate of Free Sale from Thai FDA)
 - หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร (Manufacturing Certificated)
 - หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO (ISO Certificated)
 - หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, GHP, HACCP (GMP, GHP, HACCP Certificated)
 - ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificated of Analysis)
 - รายการส่วนผสม (Ingredient Lists)
 - หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า (Trade Mark)
 - หนังสือรับรองสิทธิบัตร (Patent Certificate)
 - รายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification)
 - ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certificated)
 - ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก (Clinical Study)
 - เอกสารฮาลาล (Halal Certificate)
 - ใบอนุญาตจากผู้ประกอบการ (Letter of Authorization)
 - อื่น ๆ

ส่วนที่ 3 จาก 3

ข้อมูลผู้ประสานงาน

ผู้ที่จะประสานงานร่วมกับทีมวิจัยและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

- ชื่อผู้ประสานงาน _____
- ตำแหน่งงาน _____
- เบอร์โทรศัพท์ _____
- Email _____

ที่มา: ทีมวิจัย

Link: https://docs.google.com/forms/d/1V7jkFo56EZ_adG1hx7_9HkzFte7BzFoxD9zbnEECfw4/edit?usp=sharing

จากนั้น ทีมวิจัยส่งแบบสำรวจความต้องการเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ให้แก่ผู้ประกอบการที่ทีมวิจัยเคยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงขั้นตอนของการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ในประเทศกัมพูชาเมื่อรอบที่ 1 รวมถึงผู้ประกอบการที่ทีมวิจัยมีช่องทางการติดต่อจากการได้ประสานงานก่อนหน้านี้ ผลการสำรวจพบว่า จากการส่งแบบสำรวจทั้งหมด 6 บริษัท มี 1 บริษัทประสงค์เข้าร่วมโครงการ 3 บริษัทไม่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ และ 2 บริษัทไม่มีการตอบกลับ

บริษัทที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการ จำนวน 1 บริษัท คือ บริษัท D โดยมีความประสงค์จะนำผลิตภัณฑ์นมผง Hi-Q Prebio ProteQ เข้าร่วมโครงการ โดยระบุเอกสารที่บริษัทมีแล้ว ดังนี้

ตารางที่ 12 เอกสารที่บริษัท D จัดเตรียมเสร็จสิ้นแล้ว

ที่	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)	ผลจากการสัมภาษณ์ (รอบที่ 1)	ผลจากการสำรวจความ ประสงค์ เข้าร่วมโครงการ
1.	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย	Certificate of Free Sale from Thai FDA	/	/
2.	หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร	Manufacturing Certificated	x	/
3.	หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO	ISO Certificated	x	/
4.	หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, GHP, HACCP	GMP, GHP, HACCP Certificated	/	/
5.	ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ	Certificated of Analysis	x	/
6.	รายการส่วนผสม	Ingredient Lists	/	/
7.	หนังสือรับรองการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	Trade Mark	x	x
8.	หนังสือรับรองสิทธิบัตร	Patent Certificate	x	x
9.	รายละเอียดผลิตภัณฑ์	Product Specification	/	/
10.	ใบรับรองสุขอนามัย	Health Certificated	/	/
11.	ข้อมูลการศึกษาทางคลินิก	Clinical Study	x	x
12.	เอกสารฮาลาล	Halal Certificate	x	/
13.	ใบอนุญาตจากผู้ประกอบการ	Letter of Authorization	x	x

ที่มา: ทีมวิจัย

จากตารางที่ 4 แสดงถึงเอกสารที่บริษัท D มีไว้เรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย 9 เอกสาร จากทั้งหมด 13 เอกสาร
 ที่ทีมวิจัยสอบถาม แต่มีเอกสารจำนวน 4 เอกสาร ที่ไม่สอดคล้องกับที่รายงานผลการสัมภาษณ์ไปเมื่อการส่งงานรอบที่ 1 ได้แก่

1. หนังสือรับรองสถานที่ผลิตอาหาร (Manufacturing Certificated)
2. หนังสือรับรองมาตรฐาน ISO (ISO Certificated)
3. ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificated of Analysis)
4. เอกสารฮาลาล (Halal Certificate)

ทั้งนี้ เนื่องจากในการสัมภาษณ์รอบที่ 1 นั้น ทีมวิจัยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการถึงรายการเอกสารที่ต้องใช้
 ประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่าเอกสารทั้ง 4 รายการข้างต้นนั้นไม่จำเป็นต้องใช้ประกอบการขอ
 จดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา แต่การสำรวจความประสงค์เข้าร่วมโครงการนี้เป็นการสอบถามถึงเอกสารที่
 ผู้ประกอบการมีพร้อมแล้ว สำหรับการดำเนินการขอจดทะเบียน ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการมีเอกสารชนิดต่าง ๆ เพื่อ
 ประกอบการขอจดทะเบียนแล้ว แต่ในการดำเนินการจริงที่ผู้ประกอบการเคยดำเนินการมานั้นไม่จำเป็นต้องใช้ประกอบการขอ
 จดทะเบียน ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการบริษัทอื่น ๆ ในรอบที่ 1 ที่ผู้ประกอบการหลายบริษัทอ้างว่าเอกสารต่าง
 ๆ ที่บริษัทจำเป็นต้องมีเพื่อดำเนินการตามกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ประเทศไทยนั้น บริษัทล้วนดำเนินการ
 เสร็จสิ้นและมีเอกสารครบถ้วน แต่ในการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่กรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชานั้น บาง
 เอกสารไม่จำเป็นต้องใช้ ทำให้ผลการสำรวจที่ทีมวิจัยได้จึงไม่สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์รอบที่ 1 เนื่องจากคำถามในการ
 สัมภาษณ์และสำรวจแตกต่างกัน

2.5.2 การดำเนินการประสานงานกับผู้ประสานงาน (Agency) กัมพูชา

ทีมวิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ประสานงานชาวกัมพูชา เพื่อให้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ โดยผู้ประสานงานแจ้งว่าเมื่อดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เสร็จสิ้นแล้วนั้น จะได้เอกสารชื่อว่า **Food Hygiene Certificate** เป็นเอกสารยืนยันการได้รับอนุญาตให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกัมพูชา

ทีมวิจัยจึงแจ้งถึงผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการไทยประสงค์จะนำเข้าร่วมโครงการ คือ นมผง Hi-Q Prebio ProteQ ของ ซึ่งผู้ประสานงานได้สอบถามรายละเอียดของผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เช่น เป็นนมผงสำหรับเด็กหรือไม่ ถ้าเป็นนมผงสำหรับเด็กแล้ว จะสำหรับเด็กโดยเฉพาะเลยไหม เด็กช่วงอายุเท่าไร เป็นต้น ซึ่งหมายถึง **ผู้ประสานงานต้องการข้อมูลฉลากผลิตภัณฑ์ที่เป็น Artwork** เพื่อประกอบการพิจารณาถึงกระบวนการและเอกสารประกอบการดำเนินการที่จำเป็น ทำให้ทีมวิจัยต้องดำเนินการสอบถามกับบริษัทต่อถึงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยได้ข้อสรุปว่าผลิตภัณฑ์ นมผง Hi-Q Prebio ProteQ ดังกล่าวนั้นมีสำหรับหลายช่วงอายุ และผู้ประสานงานกัมพูชาได้แจ้งรายการเอกสารประกอบการจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา ดังนี้

ตารางที่ 13 รายการเอกสารที่ผู้ประสานงานต้องการ สำหรับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ นมผง Hi-Q Prebio ProteQ

ที่	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)
1.	แบบฟอร์มการขอจดทะเบียน (ภาษากัมพูชา)	Application Form
2.	ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 10 หน่วย	Samples 10 units
3.	ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ จากไทย	Certificate of Analysis (from Thailand)
4.	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากไทย	Free Sale Certificate of Origin Country
5.	เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า	Cambodia MOC Certificate of Imported Company
6.	เอกสารรับรองการเสียภาษีของบริษัทผู้นำเข้า	Patent (Tax Certificate) of Imported Company

ที่มา: ทีมวิจัย

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าเอกสารที่ผู้ประสานงานกัมพูชาต้องใช้ประกอบการดำเนินการ มีทั้งเอกสารที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไทย โดยมีเอกสารเพิ่มเติมที่ไม่สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไทย คือ เอกสารนิติบุคคลของบริษัท (Cambodia MOC Certificate) และเอกสารรับรองภาษีของบริษัท (Patent) ซึ่ง Patent นี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการไทยรอบที่ 1 นั้น ผู้ประกอบการไทยให้ข้อมูลว่า Patent เป็นเอกสารรับรองสิทธิบัตรที่บริษัทจะจดทะเบียนเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีการคิดค้นบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาเอง แต่สำหรับ Patent ในความหมายของผู้ประสานงานกัมพูชานั้น เป็นเอกสารรับรองการเสียภาษีของบริษัท

อีกทั้ง จากข้อมูลที่ได้รับเพิ่มเติมระบุว่า บริษัทที่ประสงค์จะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกัมพูชา ต้องดำเนินการขอ Health Certificate จากกรมอาหารและยา กัมพูชา ก่อน จึงจะสามารถดำเนินการขอจดทะเบียนเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกัมพูชาได้นั้น ถือว่าไม่จำเป็น เนื่องจากผู้ประสานงานไม่ได้ร้องขอเอกสาร Health Certificate จากกรมอาหารและยา กัมพูชา เพื่อใช้ประกอบการจดทะเบียนแต่อย่างใด

ต่อมา บริษัทผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แจ้งเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ที่ประสงค์จะนำเข้าร่วมโครงการ จาก นมผง Hi-Q Prebio ProteQ เป็น นม UHT D Dugro All n one ขนาด 180 มิลลิตร ซึ่งทีมวิจัยได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแก่ผู้ประสานงานกัมพูชา มีการเปลี่ยนแปลงเอกสารประกอบการดำเนินการและปริมาณผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 14 รายการเอกสารที่ผู้ประสานงานต้องการ สำหรับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์นม UHT D Dugro All n one 180 ml.

ที่	ชื่อเอกสาร (ไทย)	ชื่อเอกสาร (อังกฤษ)	หมายเหตุ
1.	แบบฟอร์มการขอจดทะเบียน (ภาษากัมพูชา)	Application Form	-
2.	ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 36 หน่วย	Samples 36 units	10 -> 36
3.	ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการในไทย	Certificate of Analysis	-
4.	หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย	Free Sale Certificate of Origin Country	ยกเลิก*
5.	เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า	Cambodia MOC Certificate of Imported Company	-
6.	เอกสารรับรองการเสียภาษีของบริษัทผู้นำเข้า	Patent (Tax Certificate) of Imported Company	-
7.	หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, ISO หรือ HACCP	GMP, GHP, HACCP Certificated	เพิ่มเติม*

ที่มา: ทีมวิจัย

หมายเหตุ * ยกเลิก คือ ผู้ประสานงานยกเลิกการใช้หนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศไทยเพื่อประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

เพิ่มเติม คือ ผู้ประสานงานร้องขอหนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, ISO หรือ HACCP เพื่อนำไปประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

จากตารางข้างต้น เมื่อผลิตภัณฑ์ที่ต้องการนำจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา เปลี่ยนแปลงไป ผู้ประสานงานได้เรียกจำนวนตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไปตาม จากเดิมต้องการ 10 ยูนิต เป็น 36 ยูนิต, เพิ่มเอกสารที่ต้องการ คือ หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, ISO หรือ HACCP และยกเลิกการร้องขอหนังสือรับรองผลิตภัณฑ์จากประเทศไทย

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่าเอกสารที่ผู้ประกอบการไทยต้องใช้ประกอบการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ มี 6 เอกสาร และบริษัท D ได้ดำเนินการจัดเตรียมแต่ละเอกสาร ดังนี้

1. แบบฟอร์มการขอจดทะเบียน (ภาษากัมพูชา) (Application Form)

> ผู้ประสานงานจะดำเนินการกรอกข้อมูลให้ เนื่องจากรายละเอียดภายในเอกสารเป็นภาษากัมพูชา

2. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ 36 หน่วย

3. ผลการวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of Analysis)

> เนื่องจากผู้ประสานไม่ได้กำหนด Parameter ที่ต้องตรวจ บริษัทจึงดำเนินการตรวจเองโดยใช้เอกสารเดิมที่เคยมี และอ้างอิงจากประกาศของกระทรวงสาธารณสุขไทย เรื่องผลิตภัณฑ์ของนม ประกอบ

4. หนังสือรับรองมาตรฐาน GMP, ISO หรือ HACCP

> บริษัทมีเอกสารดังกล่าวแล้ว

5. เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า (Cambodia MOC Certificate of Imported Company)

6. เอกสารรับรองการเสียภาษีของบริษัทผู้นำเข้า (Patent (Tax Certificate) of Imported Company)

> ข้อ 5 และ 6 นั้น เป็นเอกสารนิติบุคคลของบริษัท D ที่เป็นผู้นำเข้าสินค้า กัมพูชาซึ่งเป็นผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ทำให้ต้องดำเนินการร้องขอไปยังส่วนงาน Finance และ Legal ของ บริษัท D ที่เป็นผู้นำเข้าสินค้าก่อน เนื่องจากไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนงาน Regulatory Affairs

เมื่อผู้ประกอบการจัดเตรียมเอกสารครบถ้วนแล้ว จะส่งเอกสารในรูปแบบ Soft copy (การแนบไฟล์ส่งทาง Email) ส่วนตัวอย่างผลิตภัณฑ์นั้นมีอยู่ที่ บริษัท D ที่เป็นผู้นำเข้าสินค้า ที่กัมพูชาแล้ว จึงสามารถจัดส่งให้ผู้ประสานงานที่อยู่กัมพูชาได้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งจากไทยไปกัมพูชา และระยะเวลาการดำเนินการหลังจากผู้ประสานงานได้รับเอกสารทั้งหมดแล้ว จะใช้เวลาประมาณ 1-2 เดือน เพื่อให้ได้ Food Hygiene Certificate

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เอกสารที่ใช้ประกอบการดำเนินการขอจดทะเบียนที่ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดเตรียมค่อนข้างนานคือ เอกสารนิติบุคคลของบริษัทผู้นำเข้า (Cambodia MOC Certificate of Imported Company) และ เอกสารรับรองการเสียภาษีของบริษัทผู้นำเข้า (Patent (Tax Certificate) of Imported Company) เนื่องจากเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการขอเอกสารจากส่วนงาน Finance และ Legal ของบริษัท D ที่กัมพูชาที่ผู้นำเข้าสินค้า ซึ่งขั้นตอนในการขออนุญาตเจ้าหน้าที่ต้องทำเรื่องคำขอ และส่งให้ผู้บริหารที่เป็นหัวหน้างานอนุมัติคำขอ จากนั้นส่งคำขอให้แก่ส่วนงานที่เกี่ยวข้องของบริษัท D ที่กัมพูชาที่ผู้นำเข้าสินค้า ซึ่งใช้เวลานานมาก และไม่ทราบคำตอบล่วงหน้าว่าจะได้รับการอนุมัติหรือไม่ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า ประกอบกับต่อมา ผู้ประกอบการแจ้งว่า ผลิตภัณฑ์นม UHT D Dugro All n one 180 มิลลิลิตร ที่บริษัท ได้นำเข้าร่วมโครงการนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้ดำเนินการขอจดทะเบียนกับกรมอาหารและยา กัมพูชา และได้รับการอนุญาตให้จัดจำหน่าย อีกทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่จัดจำหน่ายในตลาดกัมพูชาอยู่แล้ว ทีมวิจัยไม่จำเป็นต้องดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา เพื่อให้จัดจำหน่ายสินค้า เพราะบริษัทดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว แม้บริษัทจะไม่ได้จดทะเบียนกับกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา (Ministry of Industry, Mines and Energy) ตามที่มีการระบุไว้ในร่างขั้นตอนการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ แต่ผู้ประสานงานชาวกัมพูชาให้ข้อมูลว่า ในการดำเนินการของผู้ประสานไม่ได้ติดต่อประสานงานกับกระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน กัมพูชา เช่นกัน

หัวข้อที่ 3

สรุปการศึกษา จากการดำเนินการจดทะเบียน ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์นมของบริษัท ในประเทศกัมพูชา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทที่มีประสบการณ์การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่ม ณ ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีทั้งบริษัทที่ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์อาหารประเภทเครื่องดื่มและบริษัทที่จดทะเบียนผลิตภัณฑ์นม และผู้ประสานงานกัมพูชาที่มีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา พบประเด็นความหลากหลายของการดำเนินงานซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนี้

3.1 การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Product Registration)

การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของแต่ละบริษัทมีรูปแบบการดำเนินการแตกต่างกันไปตามความสะดวกเหมาะสม และนโยบายของบริษัท จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการพบว่า มีรูปแบบของผู้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ 3 รูปแบบ คือ

3.1.1 เจ้าหน้าที่ของบริษัท (Local Officer) เป็นผู้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

สำหรับการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ลักษณะนี้ บริษัทจะมีเจ้าหน้าที่ของบริษัทเป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชาด้วยตนเอง ซึ่งจะรับเอกสารประกอบการดำเนินการจากเจ้าหน้าที่ทะเบียนประจำบริษัทที่ประเทศไทย แต่บริษัทดังกล่าวจะไม่ได้มีฐานการผลิตในกัมพูชาแต่อย่างใด เนื่องจากพิจารณาแล้วว่าการจัดตั้งฐานการผลิตในกัมพูชายังไม่เหมาะสมเพราะมูลค่าตลาดในกัมพูชายังไม่คุ้มค่าใช้จ่ายดำเนินการ เมื่อเจ้าหน้าที่ของบริษัทดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว จะนำส่งเอกสารการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้ผู้นำเข้าสินค้า (Importer) นำเข้าสินค้ามาจัดจำหน่ายในกัมพูชาเป็นลำดับถัดไป

3.1.2 ผู้กระจายสินค้า (Distributor) เป็นผู้รับการว่าจ้างจากบริษัทให้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

การดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ลักษณะนี้ บริษัทจะว่าจ้างให้ผู้กระจายสินค้าเป็นดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา โดยมีเจ้าหน้าที่ทะเบียนของบริษัทที่ไทยเป็นผู้จัดเตรียมเอกสารประกอบการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้

3.1.3 ผู้รับจ้างอิสระ (Freelance) เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการว่าจ้างโดยตรงจากบริษัท แต่รับการว่าจ้างให้ดำเนินการ

จดทะเบียนมาจากเจ้าหน้าที่ประจำบริษัทที่กัมพูชาและผู้กระจายสินค้า โดยจะรับเอกสารประกอบการดำเนินการจากเจ้าหน้าที่ประจำบริษัทที่กัมพูชาและผู้กระจายสินค้า แล้วไปดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชา

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ของทุกบริษัทจะถูกดำเนินการ โดยผู้ดำเนินการที่เป็นคนกัมพูชาทั้งสิ้นเนื่องจากการปฏิบัติจริงแล้วนั้น เมื่อผู้ประกอบการดำเนินการขึ้นทะเบียนด้วยตนเอง พบว่ามักไม่ประสบความสำเร็จเนื่องด้วยอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่กรมอาหารและยา กัมพูชาจะใช้ภาษากัมพูชาเป็นหลัก แบบฟอร์มที่ใช้ยื่นเพื่อขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จะเป็นภาษากัมพูชา รวมถึงข้อกำหนด กฎระเบียบในการดำเนินการต่าง ๆ

มักใช้ภาษากัมพูชาเป็นหลัก หรือหากเป็นภาษาอังกฤษ จะมีถูกอธิบายแบบเป็นภาพรวมซึ่งไม่ระบุการดำเนินการที่ชัดเจน ทำให้บริษัทต้องใช้คนกัมพูชาเป็นผู้ประสานงาน หากดำเนินการเองจะเสี่ยงต้นทุนทั้งเวลาและเงินทุนจำนวนมาก

3.2 การจัดประเภทผลิตภัณฑ์ (Classification)

สำหรับการจัดประเภทผลิตภัณฑ์นั้น แต่ละบริษัทจะมีเกณฑ์การจัดประเภทผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งมี 2 เกณฑ์คือ อ้างอิงจาก Codex Alimentarius International Food Standard ของ เว็บไซต์ Food and Agriculture Organization of the United Nations ซึ่งจะบอกเกณฑ์การจัดประเภทผลิตภัณฑ์ในหมวดหมู่ Codex : CXS192-1995 General Standard for Food Additives และพิจารณาจากกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุขไทย แต่ทั้งนี้ บริษัทให้ข้อมูลว่าหลักจากกระทรวงสาธารณสุขไทยนั้น สอดคล้องกับ Codex Alimentarius International Food Standard ดังนั้นบริษัทจึงใช้เกณฑ์เดียวกันในการจัดประเภทผลิตภัณฑ์ ซึ่งเมื่อบริษัทเลือกประเภทผลิตภัณฑ์แล้ว และส่งเอกสารประกอบการดำเนินการให้แก่ผู้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ผู้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์และกรมอาหารและยา กัมพูชาจะยอมรับในการเลือกประเภทของบริษัท โดยไม่มีการแก้ไข

3.3 เอกสารประกอบการดำเนินการ

เอกสารประกอบการดำเนินการจดทะเบียนของแต่ละบริษัท มีทั้งใช้เอกสารเหมือนกันและแตกต่างกัน มีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 เอกสารประกอบการดำเนินการที่สอดคล้องกันของ 4 บริษัท

บริษัททั้ง 4 บริษัทมีการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ และใช้เอกสารประกอบการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งที่ทุกบริษัทใช้เหมือนกัน ได้แก่

1. แบบฟอร์มคำขอ	(Application form)
2. ตัวอย่างฉลาก	(Label Samples)
3. รายการส่วนผสม	(Ingredient lists)
4. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์	(Product Samples)

ทั้งนี้ ในส่วนของรายละเอียดที่แต่ละบริษัทระบุอาจมีความแตกต่างกัน เช่น รายการส่วนผสม (ดังข้อ 4.2) รายการส่วนผสม) เป็นต้น

3.3.2 จำนวนเอกสารที่ใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

จากการสัมภาษณ์บริษัทพบว่าแต่ละบริษัทมีการส่งเอกสารประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้ที่จะดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชาแตกต่างกันไป ทั้งนี้ บริษัทให้ข้อมูลว่า จะให้เอกสารใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ที่จะไปดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กัมพูชา ถึงแม้บริษัทจะมีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์มากกว่าที่ผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ร้องขอ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของไทยมีความเข้มงวดในการดำเนินการมากกว่ากัมพูชา ทำให้บริษัทมีเอกสารครบถ้วน แต่หากผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไม่ต้องการหรือไม่ได้ร้องขอ บริษัทจะไม่ส่งเอกสารดังกล่าวให้เพราะจะถูกตีกลับและไม่ได้ใช้งาน ซึ่งเอกสารใดบ้างที่จะถูกร้องขอจากผู้ดำเนินการจดทะเบียน จะขึ้นอยู่กับผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนเอง เพราะแต่ละบริษัทที่ว่าจ้างผู้ดำเนินการจดทะเบียนจะมีการใช้เอกสารประกอบการดำเนินการที่แตกต่างกันไป

3.3.3 การเรียกชื่อเอกสาร

จากการสัมภาษณ์บริษัทเรื่องชื่อเอกสารพบว่า บริษัทจะเรียกชื่อเอกสารแตกต่างจากข้อมูลที่มีในเอกสาร แนวทางประกอบการดำเนินการจดทะเบียนฯ เช่น ใบรับรองสุขอนามัย สำหรับบริษัทคือ Health Certificate ส่วนเอกสารแนวทางการจดทะเบียนฯ คือ Hygiene Certificate เป็นต้น

3.3.4 การต่ออายุเอกสาร

เนื่องจากเอกสารประกอบการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์และเอกสารการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์แล้ว ส่วนแล้วแต่มีอายุของเอกสารทั้งสิ้น แต่การต่ออายุเอกสารของบริษัทจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและนโยบายของบริษัท เช่น เอกสารใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ (Certificate of Analysis) สำหรับบางบริษัทหากไม่มีการเปลี่ยนสูตรการผลิตผลิตภัณฑ์ หรือใช้วัตถุดิบเดิมและกระบวนการทำงานเดิม จะหมายถึงค่าที่จะต้องถูกตรวจไม่เปลี่ยนแปลง จะไม่ดำเนินการขอส่งตรวจเพื่อขอใบรายงานผลการตรวจวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง เป็นต้น

3.4 ข้อมูลในเอกสารประกอบการดำเนินการ

3.4.1 ข้อมูลในฉลากผลิตภัณฑ์

ข้อมูลในฉลากผลิตภัณฑ์ของแต่ละบริษัทจะแตกต่างกัน โดยในเอกสารแนวทางการดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ อ้างตามกฎหมาย Prakas No.1045 on Cambodia Standard CS001-2000 Labelling of Food Product ระบุว่าฉลากต้องถูกระบุเป็นภาษากัมพูชาและมีภาษาต่างประเทศประกอบได้ ซึ่งในการดำเนินการจริงของบริษัทนั้น มีทั้งบริษัทที่ดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวและบริษัทที่ไม่ได้ระบุภาษากัมพูชาประกอบ ทั้งนี้สำหรับบริษัทที่ไม่ได้ระบุภาษากัมพูชาประกอบเนื่องจากผู้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไม่ร้องขอให้เปลี่ยนฉลากเป็นภาษากัมพูชา รวมถึงการใช้ฉลากภาษาไทยจะเป็นที่นิยมในกลุ่มผู้บริโภคชาวกัมพูชามากกว่า

3.4.2 รายการส่วนผสม

รายการส่วนผสมที่บริษัทให้ตัวอย่างแก่ผู้ดำเนินการจดทะเบียนเพื่อนำไปประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ธรรมชาติและชา กัมพูชานั้นจะแตกต่างกัน โดยมี 2 ลักษณะ คือ 1. รายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วน โดยบริษัทจะแนบรายการส่วนผสมที่ระบุสัดส่วนการใช้ในผลิตภัณฑ์เป็นหน่วยร้อยละ และ 2. รายการส่วนผสมที่ไม่ระบุสัดส่วน ซึ่งบริษัทจะแนบรายการส่วนผสมที่ไม่ระบุสัดส่วนที่ใช้ในผลิตภัณฑ์ เนื่องจากถือนโยบายรักษาความลับของสูตรการผลิตผลิตภัณฑ์ของบริษัท โดยจะให้รายการส่วนผสมในรูปแบบที่เหมือนฉลากที่ติดกับผลิตภัณฑ์

3.5 ปัญหาและอุปสรรคของการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์

จากที่ทีมวิจัยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและชา กัมพูชา ร่วมกับการประสานงานกับผู้ประสานงานชาวกัมพูชาที่มีหน้าที่รับจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ รวมถึงศึกษาจากร่างเอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ที่ถูกจัดทำขึ้นจากการรวบรวมเอกสาร กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบประเด็นปัญหาของการดำเนินการดังนี้

3.5.1 การเรียกชื่อเอกสารไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ เอกสารประกอบการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์บางรายการ ถูกให้ความหมายแตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เอกสาร Patent โดยเอกสารดังกล่าวนี้ ในเล่มร่างสัญญาไม่ได้ระบุรายละเอียดเพิ่มเติม ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการที่ทมิวจัยสัมภษณให้ข้อมูลว่า Patent คือเอกสารสิทธิบัตรที่บริษัทจะจดทะเบียนสิทธิบัตรเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีการคิดค้นบรรจุกัณข้ตนเองและบรรจุกัณข้ันมีลักษณะที่แปลกใหม่ และในความหมายของผู้ประสานงาน กัมพูชาที่เป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ให้ข้อมูลว่า Patent เป็นเอกสารรับรองการเสียภาษี (Tax Certificate) ของบริษัทผู้นำเข้าสินค้า

3.5.2 ผู้ประสานงานกัมพูชาไม่มีเกณฑ์กลางในการดำเนินงาน โดยมีความเป็นไปได้ที่ผู้ประสานงานไม่มีรายการเอกสารที่เป็นเกณฑ์กลางสำหรับการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ จึงต้องพิจารณาผลิตภัณฑ์รายตัว และต้องทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ทั้ง ตัวอย่างฉลาด รายการส่วนผสมเพื่อให้สามารถพิจารณาผลิตภัณฑ์ (Classify) ได้ และระบุเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์กับกรมอาหารและยา กัมพูชาเป็นลำดับถัดไป ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากกรมอาหารและยา กัมพูชาเองไม่มีเกณฑ์กลางของการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ผู้ประสานงานกัมพูชาต้องพิจารณาผลิตภัณฑ์เป็นรายไปตามไปด้วย

3.5.3 ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสประสบความสำเร็จในการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์น้อยหากดำเนินการด้วยตนเอง เนื่องจากการดำเนินการร่วมกับกรมอาหารและยากัมพูชา ต้องใช้ประสบการณ์ ความเคยชิน จึงเป็นผลให้ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ว่าจ้างให้ผู้ประสานงานของกัมพูชาที่มีหน้าที่ดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์โดยเฉพาะ ให้ดำเนินการแทน เนื่องจากหากลงทุนดำเนินการเอง มีโอกาสที่จะไม่ประสบความสำเร็จสูง และเป็นการเสียเงินทุนและเวลาเป็นอย่างมาก

ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการในประเทศรอบที่ 1 ที่ทมิวจัยได้ข้อมูลว่า ผู้ประกอบการไทยบางบริษัทเคยดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง ซึ่งผลการดำเนินการมักไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องด้วยอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสารที่เจ้าหน้าที่ของกรมอาหารและยา กัมพูชาจะใช้ภาษากัมพูชาเป็นหลัก แบบฟอร์มที่ใช้ยื่นเพื่อขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์จะเป็นภาษากัมพูชา รวมถึงข้อกฎหมาย กฎระเบียบในการดำเนินการต่าง ๆ มักเป็นภาษากัมพูชา หรือหากเป็นภาษาอังกฤษ จะถูกอธิบายแบบเป็นภาพรวมซึ่งไม่ระบุการดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การว่าจ้างให้ผู้ประสานงานกัมพูชาเป็นผู้ดำเนินการเองจะประหยัดเวลาและต้นทุนมากกว่า

3.5.4 เอกสารบางชนิดต้องใช้ภาษากัมพูชา

แม้จะเป็นการดำเนินการขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์โดยผู้ประกอบการไทย แต่ภาษาที่ใช้ในเอกสารบางชนิดได้แก่ แบบฟอร์มขอจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ (Application Form) เป็นภาษากัมพูชา ทำให้หน้าที่การกรอกแบบฟอร์มและนำส่งเอกสารจึงเป็นของผู้ประสานงานชาวกัมพูชา

3.5.5 ผู้ประกอบการไทยต้องมีผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์เข้าสู่ประเทศกัมพูชา

เนื่องจากการขายผลิตภัณฑ์ของไทยในกัมพูชา ทำให้ผู้ประกอบการไทยต้องมีผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ที่เป็นบริษัทในกัมพูชา หรือผู้ประกอบการไทยต้องมีบริษัทในเครืออยู่ในประเทศกัมพูชา ซึ่งหากผู้ประกอบการไทยเป็นบริษัทขนาดใหญ่ มีเงินทุน และมีศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ จะไม่มีปัญหาเรื่องการนำเข้าผลิตภัณฑ์ เนื่องจากสามารถสรรหาผู้กระจายสินค้า (Distributor) เพื่อทำหน้าที่นำเข้าผลิตภัณฑ์ หรือบางบริษัทที่มีฐานการผลิตอยู่ที่กัมพูชาจะมีบริษัทในเครืออยู่ในกัมพูชา ทำให้สามารถนำเข้าผลิตภัณฑ์ได้ แต่หากผู้ประกอบการไทยไม่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ เช่น SME เป็นต้น จะต้องมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เข้าสู่กัมพูชา จึงต้องว่าจ้างผู้กระจายสินค้าในกัมพูชาให้ดำเนินการหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งถือเป็นต้นทุนของการดำเนินธุรกิจ

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างเอกสาร Food Hygiene Certificate จากผู้ประกอบการกัมพูชา

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้นำเข้าสินค้าในประเทศกัมพูชา

(จาก กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2563)

รายชื่อผู้นำเข้า สินค้ากลุ่ม Drink ประเทศกัมพูชา

IMPORTER LIST

No.	Company Name	Code	Address	Contact	Established	Capital	Product	Award Receive
จำนวนข้อมูลทั้งหมด 3 รายการ								
COUNTRY : CAMBODIA (3)								
1	DRAGON TRADING LTD.	TIC02761	#144EO, PREAH SIHANOUK BLVD., CAMBODIA	Tel : 855-23-721-885, 855-12-818369 Fax : 855-12-897799 E-mail : kanal@camnet.com.kh Website : Attn: Mr.KONG KHEANG		0.00	- Canned Vegetables - CERAMICWARE - DRINKING GLASS - Plasticware - Soft Drink - Soya Bean Milk - Tableware	
2	CNC CORP. PLC. CO.,LTD.	IM06-REG-006752	#457, ST.271, SK. PHSAR DEMTHKOV, KHAN CHAMKARMON CAMBODIA	Tel : +855 23-99 66 99 Fax : +855 23- 99 53 53 E-mail : cnc_corp@camintel.com Website : Attn: KHUNKAO RATANA		0.00	- - Alcoholic Drinks	
3	MODERN PLASTIC & PACKAGING	TIC01818	#526 NATIONAL ROAD #2, CHAKANGRELE, KHAN MEANCHEY CAMBODIA	Tel : 855-23-360-184-6 Fax : 855-23-360-187 E-mail : mpp.admin@bigpond.com.kh Website : Attn: Mr.SOMSAK		0.00	- Plasticware - Soft Drink - Water	

รายชื่อผู้นำเข้า สินค้ากลุ่ม Beverage ประเทศกัมพูชา

IMPORTER LIST

No.	Company Name	Code	Address	Contact	Established	Capital	Product	Award Receive
-----	--------------	------	---------	---------	-------------	---------	---------	---------------

จำนวนข้อมูลทั้งหมด 1 รายการ

COUNTRY : CAMBODIA (1)

1	เทพประดิษฐ์กรุ๊ป จำกัด	04-11-0755- 20	, ST. #, SANGKAT BEUNG TRAW BAK, KHAN CHAMKAR MON, PHOM PENH, - CAMBODIA	Tel : 855 23 834259 ,855 23 210181 Fax : 855 23 882103 E-mail : Website : Attn: MS.SAIFHON SAMKEAW		0.00	- BEVERAGES - RUBBER	
---	------------------------	-------------------	---	--	--	------	-------------------------	--